Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

HƏR BİR VƏTƏNDAŞ VERGİ ÖDƏMƏKDƏN ŞƏRƏF DUYMALIDIR

Vergilər

№ 30 (720) ■ 6 avqust 2014 www.vergiler.az Qiyməti: 40 qəp.

Azərbaycan Prezidenti Xətai rayonundakı 56 nömrəli orta məktəbdə olub

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev avqustun 4-də Xətai rayonundakı 56 nömrəli orta məktəbin binasının əsaslı təmir və yenidənqurma işlərindən sonrakı vəziyyəti ilə tanış olub. Dövlətimizin başçısının tapşırıqlarına əsasən Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi istiqamətində məqsədyönlü və ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Xüsusi dövlət proqramında nəzərdə tutulmuş tədbirlər planına uyğun olaraq təhsil, səhiyyə, mədəniyyət müəssisələrinin əsaslı şəkildə yenidən qurulması, yeni məktəb binalarının, uşaq bağçalarının inşası uğurla həyata keçirilir. Yeni dərs ili ərəfəsində respublikanın hər yerində olduğu kimi, paytaxtda və eləcə də ətraf qəsəbələrdə orta məktəb binaları yüksək standartlara uyğun şəkildə yenidən qurulur və lazımi avadanlıqla təchiz edilir.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verilib ki, məktəbin binası 1976-cı ildə inşa olunub. 960 şagird yerlik məktəbdə Azərbaycan və rus bölmələri fəaliyyət göstərir. Prezidentin tapşırıqlarına uyğun olaraq, yeni dərs ilinə hazırlıq məqsədilə məktəbin binası əsaslı şəkildə yenidən qurulub, lazımi ləvazimatla təchiz edilib.

Dövlətimizin başçısına Xətai rayonundakı məktəblərdə görülən təmir və yenidənqurma işləri barədə də məlumat verilib.

Prezident İlham Əliyev məktəbin sinif otaqlarına baxıb, fənn kabinetlərində yaradılan şəraitlə yaxından tanış olub. İdman zallarında və hərbi hazırlıq kabinetində də yüksək şəraitin yaradıldığı vurğulanıb.

İranla əlaqələrimiz genişlənir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 5-də İran İslam Respublikasının rabitə və informasiya texnologiyaları naziri Mahmud Vaezinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə İran arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. İran İslam Respublikasına rəsmi səfərini və İran rəhbərləri ilə görüşlərini məmnunluqla xatırlayan Prezident İlham Əliyev bu səfərin ikitərəfli əlaqələrimizin genişləndirilməsinə yeni təkan verdiyini qeyd edib. Ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın siyasi, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə yaxşı səviyyədə olduğunu deyən dövlət başçısı Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında iqtisadi, ticarət və humanitar sahələrdə əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyasının növbəti iclasında müzakirə olunacaq məsələlərin bu əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsi işinə xidmət edəcəyinə əminliyini bildirib.

Nazir Mahmud Vaezi İran İslam Respublikasının Prezidenti Həsən Ruhaninin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı. O, Prezident Həsən Ruhaninin Azərbaycanın dövlət başçısı ilə Davosda və Tehranda keçirdiyi görüşləri məmnunluqla xatırladıb. Mahmud Vaezi ötən səfərləri zamanı Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev ilə görüşlərini böyük ehtiramla xatırladı. Bakıda inanılmaz inkişafın şahidi olduğunu və ötən dövr ərzində ölkəmizdə gedən sürətli inkişaf proseslərinin onda dərin təəssürat yaratdığını vurğulayan Mahmud Vaezi bildirib: «Mən Azərbaycanın əldə etdiyi böyük uğurlara görə Sizə təbriklərimi çatdırıram. Mən, eyni zamanda, Azərbaycan xalqını təbrik etmək istəyirəm ki, ölkəsi üçün belə böyük işlər görən müdrik və uzaqgörən rəhbəri var». Görüşdə Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında ikitərəfli əlaqələrin müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən energetika, nəqliyyat, neft daşımaları, gəmiqayırma, ticarət, bank sektoru, elm, idman və digər sahələrdə inkişaf perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Prezident İlham Əliyev İran İslam Respublikasının Prezidenti Həsən Ruhaninin salamlarına görə minnətdarlığını bildirib, onun da salamlarını İranın dövlət başçısına çatdırmağı xahiş edib.

Prezident İlham Əliyev: **Bizim uğurlarımızın təməlində düşünülmüş siyasət, sabitlik dayanır**

Respublikamızın siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni inkişaf xüsusiyyətlərindən, məqsədli dövlət proqramları vasitəsilə yeni yüksəliş mərhələlərinə keçidin zərurətindən, nəhayət, gələcəyin strateji hədəflərinin müəyyənləşdirilməsindən irəli gələn «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyası dövlətimizin davamlı inkişafının təmin olunmasında, geosiyasi və geoiqtisadi əhəmiyyətinin artırılmasında, Avropa məkanına inteqrasiya prosesinin sürətləndirilməsində, əhalinin sosial rifahının yüksəldilməsində, cəmiyyətin bütün istiqamətlərdə tərəqqiyə nail olunmasında, keyfiyyətcə mükəmməl inkişaf modelinin formalaşdırılmasında müstəsna rol oynayır. Bu konsepsiya çoxşaxəli olmaqla yanaşı, qarşıdakı illər üçün yeni prioritetləri, hədəfləri əhatə edir.

Konsepsiyada nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrası nəticəsində 2020-ci ilədək ölkədə adambaşına düşən ÜDM-in həcminin iki dəfədən çox artırılaraq 13 min ABŞ dollarına çatdırılacağı gözlənilir. Həmin dövrədək Azərbaycanın Dünya Bankının adambaşına düşən ümumi milli gəlir təsnifatına görə «yuxarı orta gəlirli ölkələr», habelə BMT İnkişaf Proqramının insan inkişafı ilə bağlı təsnifatına görə «yüksək insan inkişafı ölkələri» qrupunda üstün mövqeyə yüksəlməsi qarşıya mühüm vəzifə kimi qoyulur.

Respublikanın beynəlxalq iqtisadi münasibətlər sistemində yüksək rəqabət qabiliyyətinə malik ölkəyə çevrilməsi də əsas məqsədlərdən biridir. Bunun üçün konsepsiyada Azərbaycanın regionun ticarət mərkəzinə çevrilməsi, qeyri-neft sektoru üzrə adambaşına düşən ixrac həcminin 1000 ABŞ dollarına çatdırılması proqnozlaşdırılır. 2020-ci ilədək inflyasiyanın məqbul səviyyədə saxlanılması, daha çevik məzənnə rejiminə keçidin təmin olunması, iqtisadiyyatın strukturunun təkmilləşdirilməsi tədbirlərinin həyata keçirilməsi də nəzərdə tutulur.

«Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyasında neft-qaz sektorunun, neft-kimya sənayesinin modernləşdirilməsi, qeyri-neft sənayesinin şaxələndirilməsi, alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə imkanlarının genişləndirilməsi, aqrar sektorun inkişafı, ərzaq təhlükəsizliyinin təmini, xarici ticarətin, investisiyaların strukturunun təkmilləşdirilməsi prioritet istiqamətlər kimi göstərilmişdir. Konsepsiyanın əhatə etdiyi dövr ərzində qeyri-neft sektoru üzrə ÜDM-in orta illik artım tempinin 7 faizdən yüksək olması da mühüm vəzifələrdən biridir.

Azərbaycan Prezidentinin 29 dekabr 2012-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilən sözügedən konsepsiyanın icrasına başlanılan vaxtdan ötən müddətdə qarşıya qoyulan vəzifələr uğurla həyata keçirilir. Artıq sosial-iqtisadi sahələrdə bir sıra müsbət göstəricilər əldə edilmişdir. Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında Prezident İlham Əliyev demişdir: «Bizim uğurlarımızın təməlində düşünülmüş siyasət, sabitlik dayanır. İqtisadi sahədə aparılan islahatlar da mühüm yer tutur. Çünki bu islahatlar sayəsində Azərbaycanın dayanıqlı inkişafı mümkün olmuşdur. Vaxtilə bizim uğurlarımızı bəziləri ancaq neft amili ilə bağlayırdılar. Belə bir fikir irəli sürülürdü ki, Azərbaycanın nefti var və buna görə ölkə iqtisadiyyatı inkişaf edir. Əlbəttə, son illərdə bu amil öz rolunu oynamışdır. Ancaq bizim uğurlu siyasətimizin nəticəsində bu gün neftdən asılılıq böyük dərəcədə aşağı düşmüşdür və ümumi daxili məhsulumuzun böyük hissəsi qeyri-neft sektorunda yaranır. Bu, düşünülmüş siyasətin nəticəsidir və bizim islahatlarımız mötəbər beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən də yüksək qiymətləndirilir...».

Dövlət başçısı çıxışında həmçinin bildirmişdir ki, mötəbər beynəlxalq maliyyə qurumları öz proqnozlarında Azərbaycanın bundan sonra da uzun illər ərzində uğurla inkişaf edəcəyini vurğulayırlar. Dünyanın aparıcı reytinq agentlikləri ölkəmizin kredit reytinqlərini artırırlar. Davos Dünya İqtisadi Forumu tərəfindən Azərbaycan iqtisadiyyatının rəqabətqabiliyyətliliyi yüksək qiymətləndirilərək 39-cu yerdə qərarlaşdırılmışdır. Bu, gənc müstəqil ölkə üçün çox böyük göstəricidir.

Dünyanın aparıcı «Fitch», «Moody's» və «Standard & Poor's» reytinq agentlikləri də əksər inkişaf etmiş ölkələrin kredit reytinqini aşağı saldıqları halda, ölkəmizin reytinqini artırmışlar. Beynəlxalq Valyuta Fondu, Dünya Bankı, «Qoldman Saks» təşkilatı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Statistika Komitəsi, habelə digər qurumların hesabatlarında iqtisadiyyatın sürətli inkişafı ilə bağlı mühüm uğurlar, o cümlədən Azərbaycanda investisiyalar üçün əlverişli biznes mühitinin yaradılması, sahibkarlıq subyektlərinin qeydiyyat prosesinin təkmilləşdirilməsi məsələləri əksini tapmışdır.

Azərbaycan BMT-nin İnkişaf Proqramının insan inkişafı ilə bağlı hesabatına əsasən, «yüksək insan inkişafı» ölkələri qrupuna yüksəlmişdir. «Doing Business, 2013» hesabatında da Azərbaycanın mövqeyi yaxşılaşmışdır.

«Dünya Rəqabətlilik Hesabatı»nda Azərbaycan hazırda makroiqtisadi mühit göstəricisinə görə 148 ölkə arasında 8-ci, əmək bazarının effektivliyi göstəricinə görə 30-cu, texnoloji hazırlıq səviyyəsinə görə 50-ci və innovasiyalara görə 50-ci yerdə qərar tutmuşdur. Makroiqtisadi sabitliyin ayrı-ayrı komponentləri üzrə ölkəmizin mövqeləri həmin hesabatda daha güclüdür.

Azərbaycan hazırda inflyasiya dərəcəsinin aşağı səviyyəsinə görə dünyada 148 ölkə arasında 1-ci yerdədir, habelə ümumi yığımın ÜDM-dəki payına əsasən 10-cu, dövlət borcunun ÜDM-dəki xüsusi çəkisinə görə 13-cü və icmal büdcənin balansının ÜDM-ə faiz nisbətinə görə 15-ci yerdədir. Burada digər bir məqama diqqət yetirək. Makroiqtisadi göstəriciləri yaxşılaşdıran ilk növbədə inflyasiyanın aşağı olmasıdır ki, Azərbaycan bu göstəriciyə görə də birinci yerdədir. Digər tərəfdən, Avropa ölkələrinin əksəriyyətində dövlət borclanması, büdcə kəsirinin həcmi böyük olduğu halda, respublikamız icmal büdcə balansının artıqlığına görə dünyada 15-ci yerdə qərarlaşmışdır. «Dünya Rəqabətlilik Hesabatı»nda Azərbaycanın məcmu dövlət borcunun ÜDM-ə faiz nisbəti kifayət qədər aşağıdır və bu göstəriciyə görə respublikamız 13-cü yerdədir.

«The Heritage Foundation» təşkilatı isə bir müddət bundan əvvəl dünya ölkələrində iqtisadi azadlıq səviyyəsini xarakterizə edən ənənəvi illik «İqtisadi Azadlıq İndeksi - 2014» («2014 Index of Economic Freedom») hesabatını açıqlamışdır. Həmin hesabata əsasən, Azərbaycan iqtisadi azadlıq səviyyəsinə görə 178 ölkə arasında 81-ci yerdə qərarlaşmışdır.

İqtisadi Azadlıq İndeksi müxtəlif göstəricilər əsasında hesablanır. Adıçəkilən hesabata əsasən, Azərbaycan iqtisadi azadlıq səviyyəsinə görə 100 ballıq qiymətləndirmə sistemi ilə 61,3 bala malikdir. Son bir ildə respublikamızın göstəricisi 1,6 bal artmışdır. Nəticədə Azərbaycan ilk dəfə olaraq «Orta azad» (Moderately Free) ölkələr qrupuna daxil edilmişdir ki, bu da, hesabat müəlliflərinin fikrincə, ölkədə həyata keçirilən əhəmiyyətli iqtisadi islahatların məntiqi nəticəsidir.

Ekspertlərin fikrincə, indeksin hazırlanma metodologiyası qanunun aliliyi (mülkiyyət haqları və korrupsiyadan azadolma səviyyəsi), hökumətin ölçüsü (fiskal azadlıq, hökumət xərcləri), tənzimləmənin səmərəliliyi (biznes azadlığı, əmək azadlığı, monetar azadlıq) və açıq bazar (ticarətin azadlığı, sərmayənin azadlığı, maliyyə azadlığı) üzrə qiymətləndirmələrin aparılmasından ibarətdir. Hər bir istiqamət üzrə konkret hesablamalar aparılır. MDB-dən heç bir ölkə azad və ya əsasən azad ölkələr qrupuna daxil edilməmişdir.

Hesabatda qeyd edilir ki, son illər respublikamızda iqtisadi azadlıqlar kifayət qədər genişlənmişdir. Ardıcıl şəkildə həyata keçirilən silsilə xarakterli islahatlar nəticəsində Azərbaycan orta azad ölkələr sırasına daxil olmuşdur. Əgər reytinqdə 10 xallıq irəliləmə 9 ölkədən 10-u üçün yaxşı nəticə hesab oluna bilərsə, Azərbaycan ümumi iqtisadi azadlıq səviyyəsinin yaxşılaşmasında 31,3 xal toplayaraq hər bir ölkə üçün ən yaxşı göstərici sayıla biləcək nəticə nümayiş etdirmişdir.

Bu və digər hesabatlar bir daha təsdiqləyir ki, Azərbaycan iqtisadi cəhətdən azad ölkədir. Azərbaycanda əlverişli biznes, investisiya mühiti mövcuddur. Əvvəlki illərdə olduğu kimi, cari ilin birinci yarısında da ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafı davam etmiş, iqtisadi siyasətin prioritet istiqamətləri olan makroiqtisadi sabitliyin möhkəmləndirilməsi, qeyri-neft sektorunun inkişafının sürətləndirilməsi, sənaye potensialının gücləndirilməsi, regionların tarazlı inkişafı, əlverişli biznes və investisiya mühitinin formalaşdırılması və digər sahələrdə əhəmiyyətli işlər görülmüş, nəticədə əhalinin rifahının yüksəlməsi davam etmişdir.

Davamı 2-ci səhifədə

2 195 Çağrı Mərkəzi Avropa standartlarına uyğun fəaliyyət göstərir

3 Vergi əməkdaşları imtahan verdilər

4 Hökumət-vətəndaş münasibətlərində məmnunluğun açarı

5 Qarşılıqlı inam və etimada əsaslanan əməkdaşlıq

Prezident İlham Əliyev: Bizim uğurlarımızın təməlində düşünülmüş siyasət, sabitlik dayanır

Əvvəli 1-ci səhifədə

Bu davamlı inkişaf ümummilli lider Heydər Əliyevin sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının 10 ildən artıq bir müddət ərzində Prezident İlham Əliyev tərəfindən inamla davam etdirilməsi sayəsində mümkün olmuşdur.

Cari ilin 6 ayında ümumi daxili məhsulun artımı 2,1 faiz, qeyri-neft sektorunun real artım tempi 7 faiz, inflyasiya 1,6 faiz təşkil etmişdir. Qeyri-neft sektorunun ümumi daxili məhsulda payı 56,3 faizə çatmışdır. Dövlət büdcəsinin gəlirləri 9,3 milyard manat və ya 101,6 faiz yerinə yetirilmiş, xərcləri isə 8,7 milyard manat olmuşdur. Vergilər Nazirliyi tərəfindən proqnoza 103,6 faiz əməl edilmiş, qeyri-neft sektorundan büdcəyə daxil olmuş vəsait isə ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 14,5 faiz artmaqla ümumi daxilolmalarda payı 56,9 faizə çatmışdır. Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən isə proqnoza 100,2 faiz əməl edilmiş, daxil olmuş vəsait ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 14,5 faiz artmışdır.

İlk 6 ayda iqtisadiyyatın və sosial sahələrin inkişafı məqsədilə bütün maliyyə mənbələri hesabına əsas kapitala 7,6 milyard manat investisiya yönəldilmiş və bu, əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 3,4 faiz artmışdır. Əsas kapitala qoyulmuş vəsaitin 70,7 faizini daxili investisiyalar təşkil etmişdir.

Əhalinin gəlirlərinin artması davam etmiş və ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4,7 faiz, hər nəfərə düşən gəlirlər isə 3,3 faiz artmışdır. Yanvar-may ayları ərzində orta aylıq əməkhaqqı 6,5 faiz artaraq 438,1 manata yüksəlmişdir. Bu il iyunun 1-dək əhalinin banklardakı əmanətləri keçən ilin eyni dövrünə nisbətən 12,8 faiz artaraq 6,6 milyard manata çatmışdır.

Bütün bu uğurlar liberal iqtisadi islahatların, düşünülmüş, elmi əsaslara malik inkişaf konsepsiyasının həyata keçirilməsi, siyasi iradə nəticəsində mümkün olmuşdur və Azərbaycanın dünyanın inkişaf etmiş ölkələri səviyyəsinə çatmaq əzmindən xəbər verir.

Respublikamız artıq bu gün dinamik inkişaf nəticəsində «aşağı gəlirli ölkələr»dən «orta gəlirli ölkələr» sırasına qəbul olunmuşdur. Qarşıda duran əsas hədəflərdən biri isə «orta gəlirli ölkələr» sırasının ardınca «yüksək gəlirli ölkələr» cərgəsinə keçməkdir. «Orta gəlirli ölkələr» qrupunun daha yüksək sırası adambaşına düşən milli məhsulun 17-18 min ABŞ dollarına çatdırılmasıdır. Azərbaycan iqtisadiyyatının ildə təxminən 7-8 faiz artmasının təmin olunması reallığa kifayət qədər yaxın olduğundan və bundan əvvəl əldə etdilən nəticələr də bunu təsdiqlədiyindən yaxın vaxtlarda respublikamızın «orta gəlirli ölkələr» sırasında yer alacağı şübhə doğurmur.

BMT yanında İnkişaf və Artım Komissiyasının son məruzəsində vurğulanmışdır ki, 1950-ci ildən sonra belə bir inkişafa 13 ölkə nail olmuşdur. Hazırda Azərbaycanın tam imkanı vardır ki, 14-cü dövlət qismində çıxış etsin. İnsan inkişafı indeksi baxımından Azərbaycan yüksək uğurların müəllifi kimi çıxış edir. Belə ki, ölkəmizdə həyata keçirilən məqsədyönlü siyasət sayəsində inkişafın mühüm bazası və göstəricisi olan insan kapitalının formalaşdırılmasına hər zaman xüsusi diqqət yetirilir. BMT İnkişaf Proqramının insan inkişafı hesabatlarından da aydın görünür ki, Azərbaycan bu istiqamətdə hətta dünya üzrə qabaqcıl sayılan iki dövləti - Çin və Hindistanı da arxada qoymuşdur.

Deyilənlər Avratlantik məkana inteqrasiya kursunu uğurla davam etdirən, transmilli enerji və kommunikasiya layihələrinin lokomotivinə çevrilən, demokratikləşmə yolunda atdığı ardıcıl addımlarla Cənubi Qafqazın ən nüfuzlu ölkəsi kimi tanınan respublikamızın bütün sahələrdə dinamik inkişaf etdiyini bir daha təsdiqləyir. Bu dövrdə makroiqtisadi sabitliyin qorunub saxlanılması, qeyri-neft sektorunun nəzərəçarpacaq dərəcədə artması, inflyasiyanın optimal həddə saxlanılması hökumətin həyata keçirdiyi inkişaf kursunun səmərəliliyinin əyani göstəricisidir.

Vaqif BAYRAMOV,
«Xalq qəzeti»

Ötən il Azərbaycanda İKT-nin inkişaf indeksi 8,4 olub

Yeni nəşr edilmiş «Azərbaycanda informasiya cəmiyyəti» adlı statistik məcmuədə 2008-2013-cü illər üzrə ev təsərrüfatlarında və müəssisələrdə İKT sistemləri, kompüterlərin mövcudluğu və onlardan istifadə olunması, internetə çıxış imkanları, istifadəsi, əhalinin elektron bilikləri, habelə bu sektor üzrə əsas göstəricilər və İKT məhsullarının idxalı və ixracı haqqında geniş məlumatlar əks olunub. Məlumata görə, əhalinin hər 100 nəfərinə düşən internet istifadəçilərinin sayı 2013-cü ildə 73 nəfərə qədər artıb. 2008-ci ildə isə bu göstərici 17 olub. 2008-ci ildə əhalinin hər 100 nəfərinə düşən genişzolaqlı internet istifadəçilərinin sayı 7 olduğu təqdirdə, 2013-cü ildə onların sayı 55-ə yüksəlib. Bundan başqa, mobil rabitə ilə əhatə olunmuş ərazidə yaşayan əhalinin ölkə əhalisində xüsusi çəkisi 2008-ci ildən 0,8% artaraq 99%-dən 2013-cü ildə 99,8%-ə çatıb.

Ay ərzində internetdən 20 saatlıq istifadə üçün orta tarif 2008-ci ildə 2,1 manatdan 2013-cü ildə 1,3 manata qədər azalıb. 2008-2013-cü illərdə internetdən istifadə tarifinin adambaşına düşən orta aylıq ümumi milli gəlirə nisbəti 0,9%-dən 0,3%-ə düşüb. O cümlədən həmin dövrdə ay ərzində 100 dəqiqə mobil rabitə ilə danışıq üçün orta tarif 9 manatdan enərək 7 manat təşkil edib.

Mobil rabitə danışığı tarifinin adambaşına düşən orta aylıq ümumi milli gəlirə nisbəti isə 2008-ci ildən 2013-cü ilə kimi 3,4%-dən 1,4%-ə düşüb.

İKT-nin inkişaf indeksi 2013-cü ildə 8,4, 2008-ci ildə isə 3,1 olub.

Vergi ödəyicilərinin nəzərinə!

Hörmətli vergi ödəyiciləri!

Əmək müqaviləsinin bağlanılması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron informasiya sistemində (www.e-gov.az, www.mlspp.gov.az) qeydiyyatdan keçirildikdən sonra hüquqi qüvvəyə minir. Bunun üçün işəgötürənlərin və ya onların nümayəndələrinin gücləndirilmiş elektron imzası, o cümlədən "ASAN İmza"sı olmalıdır.

Vergi ödəyiciləri "ASAN İmza" sertifikatını əldə etmək üçün "ASAN İmza" sim kartını Azərbaycanın hər üç mobil operatorundan 18 manat ödəməklə əldə edə və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə yaxınlaşmaqla müvafiq sertifikatı ala bilərlər. Bundan sonra əmək müqavilələri elektron sistemə daxil edilir.

Vergilər Nazirliyi nəzərinizə çatdırır ki, işəgötürənlər tərəfindən əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi Vergi Məcəlləsinin 58.10-cu, İnzibati Xətalar Məcəlləsinin 53.1-ci və Cinayət Məcəlləsinin 162-1-ci maddələri ilə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət etməklə, ödənişsiz qaydada əmək müqavilələrinizi elektron sistemə daxil edə bilərsiniz.

Əlavə məlumatı www.taxes.gov.az və www.e-gov.az saytlarından, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərindən və "195" Çağrı Mərkəzindən əldə edə bilərsiniz.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ

195 Çağrı Mərkəzi Avropa standartlarına uyğun fəaliyyət göstərir

Vergilər Nazirliyinin 195 Çağrı Mərkəzinin əsas məqsədi vergi ödəyicilərinə müasir standartlara uyğun ödənişsiz vergi xidmətləri göstərməkdir. 195 Çağrı Mərkəzi vergi ödəyicilərinin, ümumilikdə isə bütün əhalinin vergi orqanına gəlmədən, vaxt itkisinə yol vermədən vahid mənbədən vergi qanunvericiliyi və inzibatçılığı, Vergilər Nazirliyinin təqdim etdiyi elektron xidmətlər barədə operativ məlumat almalarını, habelə vergidənyayınma halları və vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkət və ya hərəkətsizliyi barədə məlumatların qəbul olunmasını təmin edir. Çağrı Mərkəzində göstərilən xidmətlərin səviyyəsinin ölçülməsi və səmərəliliyinin artırılması məqsədilə Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet səhifəsi vasitəsilə müntəzəm sorğu keçirilir və bununla da əhaliyə sorğuda iştirak etmək, rəy və təkliflərini bildirmək imkanı yaradılır.

Çağrı Mərkəzi idarəsinin rəisi Nurlan Bayramlı bildirdi ki, rəhbərlik etdiyi strukturda vergi ödəyicilərinin sualları cavablandırılır, elektron xidmətlərin tətbiqi zamanı yaranmış çətinliklərin aradan qaldırılması üçün kömək göstərilir, vergidənyayınma halları və vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkət və ya hərəkətsizliyi barədə məlumatlar qəbul edilir. Bundan başqa, Vergilər Nazirliyi 2009-cu ilin sonlarından səsli mesaj, 2011-ci ilin əvvəlindən SMS xidmətləri vasitəsilə vergi ödəyicilərini məlumatlandırmağa başlamışdır. 2012-ci ildən isə «İkitərəfli SMS xidməti» istifadəyə verilmişdir. Bu xidmət vasitəsilə həm vergi orqanının qanuni tələbləri və vergi öhdəlikləri barədə mütəmadi olaraq vergi ödəyicilərinə SMS vasitəsilə məlumatlar göndərilir, həm də vergi ödəyiciləri SMS vasitəsilə sorğu göndərməklə məlumat ala bilirlər.

N.Bayramlı qeyd etmişdir ki, 2011-ci ilin sentyabr ayında vahid Avropa standartını müəyyən edən sertifikatlaşdırma qurumu «Austrian Standards plus» tərəfindən Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzinə EN-15838 standartlarına uyğunluq barədə sertifikat verilmişdir.

Çağrı Mərkəzi canlı və avtomatik rejimdə fəaliyyət göstərir. Canlı rejimdə xidmət fasiləsiz olaraq iş günləri və iş vaxtlarında saat 09:00-dan 18:00-a kimi həyata keçirilir. 2013-cü ildən bəri «ASAN İmza» istifadəyə verilmiş və qanunvericiliyin tələbinə uyğun olaraq Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzi bu xidmətlə bağlı sualları 24 saat ərzində cavablandırmağa başlamışdır.

Avtomatik rejimdə müraciət etmiş şəxslər vergi növləri və dövlət büdcəsinə vergi borcları barədə məlumat ala, eyni zamanda özü ilə əlaqə yaradılması üçün səsli menyudan istifadə etməklə əlaqə nömrələrini qoyaraq zəng sifarişi xidmətindən yararlana bilərlər.

Statistik məlumatlara nəzər salsaq görərik ki, son üç ildə müraciətlərlə bağlı artan xətt üzrə böyük yüksəliş vardır. Məsələn, 2011-ci ildə canlı rejimdə fəaliyyət zamanı daxil olan müraciətlər üzrə cavablandırılmış zəng sayı 117496, 2012-ci ildə 138910, 2013-cü ildə 174030 olmuşdur ki, bunun da əhalinin vergi qanunvericiliyi baxımından maarifləndirilməsində böyük rolu vardır.

Çağrı Mərkəzi idarəsinin strukturuna iki şöbə, beş bölmə daxildir. Müraciətlərin cavablandırılması şöbəsinin fəaliyyəti daxil olan zənglərin birbaşa və ya araşdırmaqla cavablandırılmasını əhatə edir. Şöbəyə birbaşa cavablandırılma ilə bağlı iki bölmə və cavablandırılmaya qəbul edilmiş müraciətlərlə iş bölməsi daxildir. Sonuncu bölmədə Çağrı Mərkəzinə daxil olmuş və birbaşa cavablandırılması mümkün olmayan müraciətlərlə yanaşı, Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet səhifəsinin «Sual-cavab» bölməsinə daxil olmuş müraciətlərə cavablar hazırlanır.

Mərkəzin Xidmətin təşkili şöbəsinə iki bölmə: keyfiyyətə nəzarət və təkmilləşmə, eləcə də əsas fəaliyyət göstəricilərinin təhlili və fəaliyyətin təşkili bölmələri daxildir.

N.Bayramlının sözlərinə görə, Çağrı Mərkəzini əsas fəaliyyət göstəricilərinin təhlili olmadan təsəvvür etmək mümkün deyil. Çağrı Mərkəzinin fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması məqsədilə əsas fəaliyyət göstəricilərinə daim nəzarət olunmalı, təhlil edilməli və Çağrı Mərkəzinin fəaliyyəti bunun üzərində qurulmalı və inkişaf etdirilməlidir.

Əsas fəaliyyət göstəricilərinin təhlili və fəaliyyətin təşkili bölməsinin rəisi Zaur Quliyev: «Bölmənin işi Çağrı Mərkəzinə ay ərzində gələcək zənglərin proqnozlaşdırılması, bunun əsasında həmin ay üçün əməkdaşların növbə qrafikinin hazırlanması və beynəlxalq təcrübədə olduğu kimi, Çağrı Mərkəzinin əsas fəaliyyət göstəricilərini təhlil edib hesabatlar hazırlamaqdır. Çağrı Mərkəzində aparılan təhlillər təkcə kəmiyyəti yox, həm də keyfiyyəti diqqət mərkəzində saxlayır. Əməkdaşların cavablandırdığı müraciətlər (zənglər) dinlənilir, müvafiq meyarlar üzrə qiymətləndirilir və əməkdaşların aylıq göstəriciləri müəyyənləşdirilir. Nəticələr əsasında əməkdaşların zəif istiqamətləri müəyyən olunur və həmin sahələrin təkmilləşdirilməsi məqsədilə əməkdaşlar müvafiq təlimlərə cəlb olunurlar. Həvəsləndirmə məqsədilə əməkdaşlar arasında daha keyfiyyətli xidmət göstərənlər seçilir və onlar hər yarımillik nəticələrə görə mükafatlandırılırlar.

Çağrı Mərkəzinin əsas sahəsi xidmət zalıdır. Burada Çağrı Mərkəzinin əməkdaşları gələn zəngləri cavablandırmaq üçün qəbul edir, bölmə rəisləri isə onlayn rejimdə xidmətə nəzarət edirlər. Xidmət zalında quraşdırılmış böyük monitor vasitəsilə gün ərzində daxil olan zənglərin onlayn vəziyyəti əks olunur. Müraciətlərin cavablandırılması zamanı digər əməkdaşların səsinin qarşı tərəfə ötürülməməsi məqsədilə ən müasir texnologiyalardan, səsboğucu qulaqcıqlardan istifadə olunur. Bundan başqa, xidmət zalının tərtibatı zamanı səsboğucu funksiyalara malik örtüklərdən istifadə olunmuşdur.

1-ci birbaşa əlaqə bölməsinin rəisi Zaur Nəzirli: «Çağrı Mərkəzində müraciətlərin sıxlığı müxtəlif amillərdən asılıdır. Məsələn, hesabat dövrləri, yeni istifadəyə verilmiş elektron xidmətlər, qanunvericilikdə baş verən dəyişikliklər Çağrı Mərkəzinə ünvanlanan müraciətlərin sayının artmasına təsir göstərir. Eyni anda daxil olan zənglərin sayı operatorların sayından çox olarsa, müvafiq olaraq bəzi zənglər itirilir və itirilmiş zənglərin əlaqəni gözləmə müddəti 10 saniyədən çox olarsa, biz həmin şəxslərlə əks-əlaqə yaradaraq onlara xidmət göstəririk».

Bütün bu imkanlar Vergilər Nazirliyi tərəfindən göstərilən xidmətlərin hər bir şəxs üçün əlçatanlığını təmin etmək, sahibkarlığın inkişafı və əlverişli biznes mühiti formalaşdırmaq məqsədi daşıyır.

F.CƏBRAYILOVA

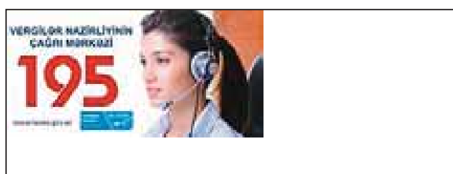

Mobil bankinqdən istifadə edirsinizmi?

Əvvəllər müştərilər bankları, sadəcə, kredit və depozit faizlərinə görə seçir və ya evlərinə ən yaxın banka getməyi üstün tuturdularsa, hazırda bankın texnoloji nailiyyətləri tətbiq etməsinə, onlayn, sms bankinq, mobil bankinq, cash in xidmətlərinin tətbiqi kimi xüsusiyyətlərə əhəmiyyət verirlər.

Mobil bankinq müxtəlif bankların müştərilərinə kompüter və smartfonlar vasitəsilə öz hesablarını idarə etməyə imkan verir. Bununla müştərilər öz hesablarına nəzarət edə, hesaba nə qədər pul köçürdüyü və nə qədər xərcləndiyi ilə bağlı məlumatları yoxlaya bilirlər. Texnologiyanın inkişafı ilə bağlı olaraq Azərbaycanda öz müştərilərinə belə xidmətlər təklif edən banklar çoxdur, hər halda, aparıcı banklarda bu xidməti görmək mümkündür.

Xüsusi proqramların köməyi ilə nəinki öz hesabına nəzarət edə, həm də kommunal xərcləri ödəyə, eləcə də kartını itirdiyin zaman onu blok edib içindəki məbləği qoruya bilərsən. Əvvəllər müştəri kartı itdiyi və ya oğurlandığı an banka zəng edib onu bağlatdırmalı idisə, indi bunu telefon vasitəsilə də edə bilir.

Bu xidmətlər içərisində mobil bankinq ən vacib yerlərdən birini tutur. Müasir texnologiyalardan insanlara ən yaxını mobil telefonlardır və indi hamı öz işini elə telefondaca həll etməyə maraqlıdır. Mobil bankinq sizə kommunal xidmətlərin ödənişi, mobil operator xidmətlərinin ödənişi, internet provayderlər xidmətlərinin ödənişi, pulun kartdan-karta köçürülməsi, kartın bloklaşdırılması, hesabdan çıxarışın alınması, kartın balansı haqqında informasiyanın alınması kimi real xidmətlər təqdim edir. Bu sistemin bir sıra üstünlükləri vardır. Əməliyyatların real vaxt rejimində həyata keçirilməsinə, yerləşdiyi yerdən və vaxtdan asılı olmamasına, banka müraciət etmədən istənilən mobil operator nömrəsi ilə xidmətə qoşulma imkanına görə əvəzsiz hesab olunur. Mobil bankın daha bir üstünlüyü odur ki, bu xidmətə tək Azərbaycanda fəaliyyət göstərən mobil telefon operatorlarını yox, həm də xarici mobil telefon operatorlarını qoşa bilərsiniz.

Kimlər mobil bankinq xidmətindən istifadə edə bilər? AzəriCard Prosessinq Mərkəzində xidmət olunan və aşağıda adları qeyd edilən, həmçinin «Kapital Bank», «Bank of Baku», «Unibank» kimi bankların plastik kartlarına sahib olan bütün müştərilər bu xidməti aktiv edə bilər. Xidməti aktiv etmək üçün banka getmək mütləq deyil. ATM-dən (bankomatdan) qeydiyyat parolları çap etmək və telefona internet vasitəsilə xüsusi midleti yükləmək kifayətdir.

Bu xidmətlər Azərbaycanda təzə olduğundan və onların tanıdılması, yayılması istiqamətində görülən işlər başa çatmadığından hələ onlardan istifadə edən azdır. Mobil bankinqin əsas istifadəçiləri paytaxt sakinləri və internetə çıxışı olan insanlardr. Əlbəttə ki, telefon da burada az rol oynamır. Lakin bu xidmətlərdən istifadəyə yalnız smartfonlar yarayır. Yəqin ki, yaxın gələcəkdə internet və mobil bankinq inkişaf edərək öz funksiyalarını artıracaq və bu sistemə daha çox insan qoşula biləcək.

Burada tərəddüd yaradan əsas məsələlərdən biri texnologiya ilə bağlı risklərdir. Mütəxəssislər hələ ki bu proqramlar üzərindən soyğunçuluq olması, bank hesablarının virus vasitəsilə açılması hallarının olmadığını bildirirlər.

Fəxriyyə İKRAMQIZI

Vergi əməkdaşları imtahan verdilər

Vergilər Nazirliyi əməkdaşlarının peşə hazırlığının yüksəldilməsi məqsədilə ilkin, ixtisasartırma və treninqlər formasında hazırlıq kursları keçirir. İlkin hazırlıq kursu dövlət vergi orqanlarında yeni işə qəbul edilən stajçı əməkdaşların staj müddətində keçirilir və əməkdaşların hazırlıq kursunda əldə etdikləri bilik, bacarıq və peşə vərdişlərinin səviyyəsini müəyyən etmək üçün test üsulu ilə keçirilən imtahandan istifadə edilir.

Avqustun 4-də Vergilər Nazirliyinin Bəyannamələr idarəsinin inzibati binasında ilkin hazırlıq kursunu bitirən əməkdaşlar üçün test imtahanı keçirilmiş, imtahandan uğurla çıxanlara şəhadətnamələr təqdim edilmişdir. Bu münasibətlə təşkil olunmuş tədbirdə vergilər nazirinin beynəlxalq münasibətlər və vergi ödəyicilərinə xidmət üzrə müşaviri Ələkbər Məmmədov qeyd etmişdir ki, Vergilər Nazirliyinin əməkdaşlarının təlim kurslarında, o cümlədən ilkin hazırlıq və ixtisasartırma kurslarında göstərdikləri nəticələr onların həvəsləndirilməsində və karyera inkişafında nəzərə alınır. Bunlar gənc əməkdaşların öyrənmə motivasiyasını gücləndirən amillərdir. Əməkdaşların nəzərinə çatdırılmışdır ki, kurs bitdikdən sonrakı həftə ərzində hər bir dinləyici təlimin qiymətləndirilməsi prosesinə cəlb ediləcək və onlar müstəqil surətdə «məmnunluq anketi»ndəki sorğuları cavablandıracaqlar. Sorğuların nəticələri gələcəkdə təlim prosesinin təkmilləşdirilməsi üçün istifadə olunacaq.

Tədris Mərkəzinin rəisi Ceyhun Yusifov isə bildirmişdir ki, kursun 210 saatı əyani (28 gün) təhsilalma formasında, 126 saatı isə distant təhsilalma formasında iş yerində keçirilib. İmtahanda iştirak edən 51 nəfərdən 8-i əla, 25-i yaxşı, 13-ü kafi, 5 nəfəri isə qeyri-kafi nəticələr göstərib. İmtahanda qeyri-kafi nəticə göstərən əməkdaşlar üçün təkrar imtahan təşkil olunacaq.

İmtahanda yüksək nəticə göstərən müdavimlərin təəssüratlarını öyrəndik.

Nuranə Qasımlı, Vergi Auditi Departamentinin Hüquq şöbəsinin hüquqşünası: «İlkin hazırlıq kursunun materialları, tədris proqramı çox zəngindir və burada əhatə olunan materialları hər bir vergi işçisi ən azından minimum səviyyədə bilməlidir ki, öz işində tətbiq edə bilsin. Bizim üçün yeni olan mövzuları, xüsusilə idarəetmə və iqtisadiyyat sahələri üzrə biliklər praktiki fəaliyyətimizdə rastlaşdığımız məsələlərə daha geniş yanaşma üçün imkanlar verir. Düşünürəm ki, kurs ərzində təqdim olunan təlim materialları və təlim prosesində aparılan müzakirələr bizə bugünkü nəticələri qazanmaq üçün geniş imkanlar yaratmışdır».

Şəhla Allahverdiyeva, Vergi ödəyicilərinə xidmət Baş İdarəsinin Xidmətin təşkili idarəsinin keyfiyyətə nəzarət şöbəsinin ikinci bölməsinin hüquqşünası: «İmtahan obyektiv keçirildi və kurs müddətində əldə etdiyimiz biliklər öz təsirini imtahanın nəticəsində göstərdi. Belə bir təlimə işə qəbul olunan hər bir əməkdaşın böyük ehtiyacı var. Çünki biz işə qəbul olunmaq üçün sadəcə qanunvericiliyi oxuyub öyrənirik. Burada isə tədris prosesi müxtəlif sahələri əks etdirir. Bundan əlavə, tədris prosesində nəzəri biliklər əməli fəaliyyətlə əlaqələndirilir».

Elvin Maqsudov, Tədris Mərkəzinin Vergi qanunvericiliyi və təsərrüfat hüququ kafedrasının stajçı müəllimi: «Tədris prosesində inzibatçılığın ayrı-ayrı sahələri, hüquq, qanunvericilik, iqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsi, xüsusi mövzular, kompüter biliklərinin əsasları yüksək şəkildə öyrədilib və biz bu sahələr üzrə ətraflı biliklər əldə etmişik. İmtahanlar keçdiyimiz proqrama əsasən tərtib olunub. İmtahanın nəticələri tədris prosesinin səviyyəsini obyektiv əks etdirir».

Jalə Rəhimova, Vergi Auditi Departamentinin Hüquq şöbəsinin dövlət vergi müfəttişi: «İlkin hazırlıq kursunda vergi qanunvericiliyi və auditlə bağlı keçirilən dərslər çox faydalı oldu. Çünki bu məsələlərlə bağlı məhkəmələrdə iştirak etdiyimiz zaman müəyyən problemlər ortaya çıxırdı. İmtahanda heç bir çətinliklə rastlaşmadım, çünki tədris zamanı müəllimlər yaxşı dərs keçmişdilər...»

AYTƏN

Banklar üçün faiz dərəcələri aşağı salındı

Mərkəzi Bank (MB) möhkəm makroiqtisadi sabitliyi, inflyasiyanın aşağı səviyyəsini, pul kütləsinin artım templərini, habelə milli iqtisadiyyatın şaxələnməsi prioritetlərini nəzərə alaraq iyulun 30-dan uçot dərəcələrini 4,25 faizdən 3,5 faizə endirib. MB bu qərarını hazırda illik inflyasiyanın azalması və manatın məzənnəsinin sabit qalması fonunda qəbul etdiyini bildirib. Faiz dəhlizinin yumşaldılması qeyri-neft sektorunda investisiya fəallığının daha da artmasına və milli iqtisadiyyatın şaxələnməsinə zəruri dəstək vermək məqsədi daşıyır.

MB-dən verilən məlumata görə, 2014-cü ilin birinci yarısında ölkə iqtisadiyyatında dinamik inkişaf, milli gəlirin və rifah səviyyəsinin yüksəlməsi prosesləri davam edib. İndi Azərbaycan milli iqtisadiyyatın maliyyə dayanıqlığı və makroiqisadi sabitlik göstəricilərinə görə dünyada ön mövqelərini inamla qorumaqdadır. İlin ilk altı ayında ölkədə iqtisadi artım 2,1% təşkil edib, qeyri-neft iqtisadiyyatı isə 7% artıb. İqtisadi artımda daxili inkişaf mənbələri əhəmiyyətli rol oynamaqdadır. Mövcud inkişaf dinamikası şəraitində iqtisadi artım, məşğulluq və inflyasiya arasında optimal tarazlıq təmin olunub. Dövr ərzində orta illik inflyasiya əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 0,4% bəndi azalaraq 1,6%-ə enib. Bu və digər amillər ölkənin maliyyə-bank sektorunda faiz dəhlizinə yenidən baxmaq zərurətini meydana çıxarıb.

MB faiz dəhlizinin parametrlərinə də dəyişikliklər edib. Dəhlizin yuxarı həddi 7%-dən 6%-ə, aşağı həddi isə 0,5%-dən 0,1%-ə endirilib. Bankdan bildirildiyinə görə, bank sistemində faiz dəhlizinin dərəcələrinin aşağı salınması ölkədə iqtisadi artımı sürətləndirməyə hesablanmış kompleks tədbirlər planının tərkib hissəsidir. Faiz dərəcələrinin endirilməsi sayəsində ölkə iqtisadiyyatının və ixracın şaxələnməsi üçün əlavə imkanlar yaranır, bankların iqtisadi artıma təsirləri artır.

Faiz dərəcələrinin aşağı salınması ölkə iqtisadiyyatına və maliyyə-bank sektoruna hansı təsirləri göstərəcək?

İqtisadçı Vahid Əhmədov hesab edir ki, 2013-cü ildə və 2014-cü ilin birinci yarısında ölkə iqtisadiyyatının və ixracın şaxələnməsi, iqtisadi rifahın yüksəlməsi və qeyri-neft iqtisadiyyatının artımı, makroiqtisadi dayanıqlığın güclənməsi prosesi daha da sürətlənib. İqtisadi artım və məşğulluğa həm daxili, həm də xarici tələb müsbət təsir göstərib. Bütün bunları nəzərə alan MB bu il üçün bəyan etdiyi pul siyasəti istiqamətlərinə uyğun olaraq ölkədə qiymətlərin və maliyyə sabitliyinin qorunmasına yönəlmiş fəaliyyətini davam etdirib. Uçot dərəcələrinin endirilməsi, maliyyə və bank bazarının canlandırılması məqsədilə pul siyasətinin yumşaldılması çox mühüm iqtisadi göstəricilərə təsir edir. Faiz dəhlizinin yumşaldılması həm də bankların mərkəzləşdirilmiş kredit bazasına çıxışı üçün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. «Uçot dərəcəsinin dəyişilməsi bankların kredit siyasətinə birbaşa təsir göstərən amillərdəndir. Faiz dərəcəsinin mərhələlərlə aşağı salınması kredit resurslarının ucuzlaşmasına və kredit təklifinin artmasına səbəb olur. 2008-ci ildə uçot dərəcələri 15% təşkil etdiyi halda, hazırda bu rəqəm 3,5%-dir. MB uçot dərəcələrini aşağı salmaqla yanaşı, bankların təklif etdiyi kredit resurslarının ucuzlaşmasına yönələn təsirli addımlar da atmalıdır».

İqtisadçı hesab edir ki, MB-nin istehlak kreditlərinin aşağı salınmasına xidmət edən monitorinqlərin həyata keçirilməsi, bankların kredit imkanlarının qiymətləndirilməsi və digər tədbirlər faizlərlə bağlı məsələyə öz təsirini göstərəcək: «MB-nin uçot dərəcələrinin aşağı salınması ilə bağlı qərarı həm də kreditlərə görə nisbətən yüksək faiz dərəcələrinin aşağı salınmasına müsbət təsir edəcək. Bankların faiz dərəcələrinin yüksək olması son nəticədə problemli kreditlərin yaranmasına gətirib çıxarır. Artıq banklar bu problemdən yaxa qurtarmaq üçün Mərkəzi Bankın dəstəyinə ehtiyac hiss edirlər. Ona görə də uçot dərəcələrinin aşağı salınmasından sonra, çox güman ki, bir çox banklar kredit faizlərini nisbətən aşağı salmaq barədə düşünəcəklər. Çünki kreditin faizi nə qədər az olarsa, problemli kreditlərin də sayı bir o qədər azalar».

Azərbaycan Banklar Assosiasiyasının sədri Eldar İsmayılovun fikrincə, uçot dərəcələrinin aşağı salınması banklara likvidlik dəstəyi olmaqla, həm də onların nizamnamə kapitalını artırmalarına dəstək xarakteri daşıyır. Nəzərə almaq gərəkdir ki, bankların məcmu kapitalının, habelə yeni yaradılan banklar üçün nizamnamə kapitalının minimumuna tətbiq olunan tələb MB İdarə Heyətinin qərarı ilə 2015-ci il yanvarın 1-dən 10 milyon manatdan 50 milyon manata qaldırılacaq, belə vəziyyətdə yumşaq faiz dəhlizi siyasəti kommersiya bankları üçün yeni bir dəstək mexanizmi deməkdir. Bu addım ölkə banklarının kapital bazasının gücləndirilməsi, beynəlxalq rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsi, bank sektoruna etimadın daha da artırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Mütəxəssisin fikrincə, bu siyasət qeyri-neft sektorunda iqtisadi artımı dəstəkləmək, xarici investisiyaları cəlb etmək üçün də mühüm rol oynayacaq. «Faiz dərəcəsi nə qədər aşağı olarsa, iş adamları üçün mənfəətli investisiya qoymaq imkanları da bir o qədər yüksək olar və kredit vəsaitlərinə tələb çoxalar».

ELBRUS

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin müşaviri

Vergi yükünün bölüşdürülməsində birbaşa və dolayı vergilərin rolu

Vergi nəzəriyyəsində vergi ödəyicilərinin müəyyən dövr ərzində həyata keçirdikləri təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı ödədikləri vergilərin məcmusu vergi yükü sayılır. Bu göstəricinin səviyyəsi ödəyicinin ödədiyi vergilərin onun əldə etdiyi gəlirlərə nisbəti kimi müəyyən edilir. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində vergi yükünün bölüşdürülməsi ilə bağlı məsələlər vergitutmanın aktual problemlərindəndir.

Vergi yükünün bölüşdürülməsinə dair baxışlar tətbiq olunan qiymətlər və istehsal həcmləri ilə bağlı fikirlər ətrafında qurulub. Nəzəri olaraq vergi yükünün bölüşdürülməsində əsas rol oynayan amillərə təsərrüfat xərcləri, bazarda rəqabətlilik, istehsal və ərazi xüsusiyyətləri, əhalinin sosial və iqtisadi vəziyyəti, ölkədə mövcud siyasi vəziyyət və s. aiddir. Vergi yükünün bölüşdürülməsi prosesi, əsasən, qiymətqoyma yolu ilə baş verir. Vergi yükünün son istehlakçının üzərinə köçürülməsinin səviyyəsi mövcud vergi sistemində birbaşa və dolayı vergilərin qarşılıqlı nisbətindən asılıdır. Vergi yükünün son istehlakçıya köçürülməsində dolayı vergilərin (ƏDV, aksizlər) rolu böyükdür.

Dolayı vergilər üzrə büdcə daxilolmalarının ilkin planlaşdırılması zamanı əvvəlcədən birbaşa və ümumi vergi daxilolmalarının həcmi müəyyən olunur və bundan sonra büdcəyə ümumi vergi daxilolmaları ilə birbaşa vergi daxilolmaları arasındakı fərq əsasında dolayı vergilərin məbləğini hesablamaq olur

Birbaşa və dolayı vergilər vergi təsnifatlaşdırılmasının ən geniş yayılmış formasıdır. Birbaşa vergilər təsərrüfat subyektinin ümumi gəlirindən ödənilir. Onlar ictimai məhsulun dəyərinin bölüşdürülməsində iştirak etməklə maliyyə nəticələrinin formalaşmasına birbaşa təsir göstərir. Dolayı vergilər isə ictimai məhsulun bölüşdürülməsinə qədər olan mərhələlərdə tətbiq olunur. Bu onunla əlaqədardır ki, malların (işlərin, xidmətlərin) qabaqcadan müəyyən olunmuş qiyməti dolayı vergilərin vergitutma obyekti kimi çıxış edir. Bununla belə, dolayı vergilərin də təsərrüfat subyektinin maliyyə nəticələrinin formalaşmasında öz rolu var: məhsulun satış qiyməti dolayı verginin məbləği qədər artırılarkən istehlakçıların tələbləri aşağı düşür və təklif artır. Lakin dolayı vergilərin təsiri birbaşa xarakter daşımır, çünki vergitutma gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı çəkilən xərclərin həmin gəlir hesabına kompensasiya olunmasınadək baş verir. Ümumiyyətlə, dolayı vergilər tətbiq edilən ölkələrin təcrübəsində həmin vergilərin səviyyəsi ümumi vergi daxilolmalarında birbaşa vergilərin xüsusi çəkisi və büdcə defisitinin ölçüsü ilə müəyyən olunur.

Ümumiyyətlə, dolayı vergilərin tətbiqində əsas məqsəd büdcə defisiti problemlərinin aradan qaldırılması və dövriyyədə olan mal kütləsinin qiymətinin satış dəyərinə uyğunlaşdırılması ilə bağlıdır. Göründüyü kimi, birbaşa vergilər malın (işin, xidmətin) qiymətinə daxil edilməklə, təsərrüfat subyekti səviyyəsində dəyərin bölüşdürülməsində iştirak edir. Buna görə də birbaşa vergilərin səviyyəsi elə tənzimlənməlidir ki, maliyyə və investisiya aktivliyinin stimullaşdırılmasını təmin etsin. Birbaşa vergilərdən fərqli olaraq, dolayı vergilər dəyərin müəssisə səviyyəsində bölüşdürülməsində iştirak etmir və maliyyə nəticələrinə birbaşa təsir göstərmir. Dolayı vergilərin səviyyəsi büdcə defisiti və dövriyyədə olan pul kütləsi ilə (mal kütləsi ilə təmin olunmayan) müəyyən edilir. Bununla əlaqədar olaraq dolayı vergilərdən maliyyə vəsaitlərinin büdcəyə səfərbər olunmasında səmərəli vasitə kimi istifadə olunur və belə vergilər, əsasən, fiskal xarakter daşıyır. Bir qayda olaraq, dolayı vergilər üzrə büdcə daxilolmalarının ilkin planlaşdırılması zamanı əvvəlcədən birbaşa və ümumi vergi daxilolmalarının həcmi müəyyən olunur və bundan sonra büdcəyə ümumi vergi daxilolmaları ilə birbaşa vergi daxilolmaları arasındakı fərq əsasında dolayı vergilərin məbləğini hesablamaq olur.

Qeyd etmək lazımdır ki, dövlət bilərəkdən vergi yükünün bir hissəsini istehsalçılardan götürərək istehlakçıların üzərinə qoymaqla təsərrüfat subyektlərinin maliyyə dayanıqlığını möhkəmləndirir və dövlətin maliyyə resurslarına tələbatını təmin edir. Müasir dövrdə, əsasən, dolayı vergilərin tətbiqi nəticəsində həm də ölkənin pul siyasətinin funksiyaları təmin edilir. Bu zaman dolayı vergilərin aşağıda göstərilən əsas xüsusiyyətləri nəzərə alınır:

- dolayı vergilərin dərəcələrinin artırılması dövriyyədə olan pul kütləsinin artırılmasını tələb edir ki, bu da, öz növbəsində, inflyasiyaya gətirib çıxara bilər;
- istehsalın aşağı düşməsi və qiymətlərin artması nəticəsində baş verən inflyasiya zamanı dolayı vergilərdən malla təmin olunmayan pul kütləsinin dövriyyədən çıxarılmasında bir alət kimi istifadə olunur;
- dolayı vergilərin yüksək olması istehsalçıları istehlakçı üçün işləməyə vadar edir ki, bu da bazarda rəqabəti daha da sərtləşdirir.

Göstərilənlər belə bir nəticəyə gəlməyə əsas verir ki, vergi sistemində aparılan islahatlar zamanı dolayı və birbaşa vergilərin funksiyaları arasındakı fərqlər minimuma endirilməlidir. Bu zaman birbaşa və dolayı vergilər arasında sərhəd dəqiq müəyyən olunmalı və vergilərin onun çərçivəsində tənzimlənməsi həyata keçirilməlidir. Birbaşa və dolayı vergilərin funksiyaları düzgün müəyyən olunmaqla səmərəli vergi siyasətinin həyata keçirilməsinə təminat verilir. Ən əsası odur ki, bunların nəticəsində iqtisadiyyatın vergi tənzimlənməsi məsələlərinin düzgün həlli ölkə iqtisadiyyatının dinamik inkişafını və vergi ödəyiciləri arasında vergi yükünün düzgün və obyektiv bölüşdürülməsini təmin edir.

FOREX

Son vaxtlar sıx-sıx nəzərimizə çarpan iqtisadi anlayışlardan biri də bu sözdür. Bəs hələ dilimizdə tam vətəndaşlıq qazanmamış foreksin mənası və müasir iqtisadiyyatdakı rolu nədir?

İngilis dilində «Foreign Exchange» ifadəsindən götürülmüş «foreks»in hərfi mənası «xarici mübadilə» deməkdir. Bu terminin iqtisadi mənası isə azad bazar qiymətləri ilə banklararası beynəlxalq maliyyə bazarını ifadə edir. Başqa sözlə, foreks valyutaların beynəlxalq alqı-satqı bazarıdır. Lakin bu bazarda ticarət alətləri sadəcə valyutalardan ibarət deyil. Günümüzdə foreks birjasında xidmət göstərən broker şirkətləri müştərilərinə neft, qızıl, beynəlxalq şirkətlərin səhmləri və bir sıra digər sərmayə alətlərində də ticarət imkanı yaradırlar. Foreksdə bütün əməliyyatlar, bir qayda olaraq, broker şirkətlərinin təqdim etdiyi ticarət platformaları vasitəsilə icra edilir.

Foreks bazarı ölkəmizə bir neçə ildir gəlib və sürətlə məşhurlaşıb, qısa zamanda geniş sərmayəçi kütləsi toplayıb. Foreks bazarında müxtəlif ölkələrin pul vahidlərinin yanında bir çox əmtəə, hissə sənədi, beynəlxalq birja indeksləri qiymətləri ilə alış-veriş edilərək, gəlir əldə edilməkdədir.

Digər birja törəmələrindən fərqli olaraq, dünyanın ən böyük pul həcminə sahib olan bu bazarda gündə orta hesabla 5,5 trilyon dollar nağd pul dövr edir. Əməliyyat həcminin bu qədər böyük olmasının səbəbi bazarın sərmayəçi portfelinin geniş və müxtəlifliyindədir. Mərkəzi bankların sığorta şirkətlərinə, fərdi iştirakçılardan beynəlxalq şirkətlərə qədər çox sayda təşkilati və fərdi iştirakçı foreks bazarında sərmayələrini qiymətləndirir.

İqtisadçı ekspert Rəşad Əliyevin sözlərinə görə, həftənin hər günü, gündə 24 saat internetdə açıq olan foreks bazarında əməliyyat platformaları ilə sərmayələri idarə etmək son dərəcə asandır. «Bu rahatlığına görə fərqli yaş və peşə qruplarından hər kəsin marağını çəkir. Bazarda əməliyyatları ümumilikdə iki yerə bölmək olar: real əməliyyatlar (intervensiyalar, mübadilə əməliyyatları və s.) və spekulyativ (gəlir götürmə məqsədilə) əməliyyatlar. Bazarda əməliyyatların əksəriyyəti spekulyativ xarakter daşıyır».

Foreks bazarındakı likvidlik səviyyəsi digər bazarlardan yüksəkdir və bu, təbiidir: gündəlik dövriyyə 4 trilyon dollar ətrafındadır.

Bazar milyonlarla insan pul qazanmaq ümidi ilə özünə cəlb edir (bu, marjinal ticarətin mövcudluğu sayəsində olur). Bazarın iştirakçıları, əsasən, iri institutlardır və kiçik iştirakçılar bu bazara kommersiya bankları vasitəsilə çıxırlar.

Spekulyasiya ilə məşğul olan fiziki və hüquqi şəxslər iki yolla bazara daxil olurlar: banklar və dilinq mərkəzləri vasitəsilə».

Foreks bazarı ölkə iqtisadiyyatına necə təsir edir?

R.Əliyev vurğulayır ki, bütün ölkələrdə foreks bazarında həyata keçirilən əməliyyatlar maliyyə bazarına nəzarət edən qurumlar tərəfindən həyata keçirilir. «Bazar vahid olsa da, hər ölkənin öz qanunları var. Ölkəmizdə foreksdə spekulyativ əməliyyat aparan şəxslər bunun üçün dilinq mərkəzlərinə müraciət edir və onlarda hesab açaraq əməliyyat aparırlar. Bu əməliyyatlar maliyyə bazarı sahəsinə aid olduğu üçün fiziki şəxslər gəlir vergisi, hüquqi şəxslər isə mənfəət vergisi ödəyicisiridir.

Fiziki şəxslərin spekulyativ əməliyyatlardan əldə etdikləri gəlirlərin ödənilməsində müəyyən xüsusiyyətlər var. Çünki dilinq mərkəzlərinin hesabları Azərbaycanda olduğu halda vergi dilinq mərkəzi tərəfindən tutulur və büdcəyə ödənilir. Lakin dilinq mərkəzlərinin tam əksəriyyəti ölkəmizdə nümayəndəlik kimi fəaliyyət göstərir və onlar, əsasən, müştəri cəlb etməklə məşğuldur. Dilinq mərkəzlərindəki hesablar isə ofşor zonalarında yerləşir (bütün dünyada belədir). Bu halda fiziki şəxslər gəlir vergisini vergi orqanına bəyan edərək özləri ödəyirlər.

Diqqəti cəlb edən məqamlardan biri də odur ki, bu bazar spekulyativ əməliyyatlar üçün riskli bazarlardan hesab edilir. Spekulyativ əməliyyat aparan fiziki şəxslərin əksəriyyətinin, bəlkə də ən azı 95%-nin zərərlə işləməsi və ya hesabdakı pulların batırılması adi haldır».

Foreks bazarında əksər dünya valyutalarının qiyməti müəyyənləşdirilir. Məsələn, avro və dollar. Bizim ölkə də daxil olmaqla, istənilən ölkənin iqtisadiyyatı bir-biri ilə əlaqəlidir və bu, əlbəttə ki, həmin dövlətlərin valyutalarının məzənnəsinə, həmçinin, foreksə də öz təsirini göstərir. Bu, tamamilə realdır. Məsələn, avtomobil bazarında olan vəziyyətə nəzər salsaq, bunun şahidi olarıq. Bizim ölkəyə müxtəlif dövlətlərdən avtomobil idxal olunur, ödənişi isə ABŞ dolları vasitəsilə edirik. Dolların kursu yüksək olduqca, daxili bazar üçün də avtomobilin qiyməti baha olacaq.

Foreks bazarı onu digər bazarlardan fərqləndirən bir sıra keyfiyyətlərə malikdir. Ən əsas cəhətlərdən biri bu bazarın yüksək likvidli olmasıdır, yəni siz istənilən valyutanı ala və yaxud sata bilərsiniz. Bu isə sizə iqtisadi dəyişikliklərə tez bir zamanda reaksiya verməyinizə kömək olar. Bununla da siz öz əmanətinizə mümkün neqativ təsirləri minimuma endirə bilərsiniz. Eyni zamanda, foreks bazarı sizə öz ehtiyatlarınızı ən az inflyasiya təsirinə malik valyutada saxlamağa imkan yaradır.

Foreksin etibarlılığı və riskləri

Biznesdə risksiz sahə yoxdur. Foreksdə ticarət də bir biznesdir. Burada təhsiliz, xüsusi qabiliyyətləri aşkar etmədən və müəyyən qaydalara riayət etmədən ticarət aparmaq mümkün deyil. Lakin kifayət qədər bilik, emosiyalar üzərində nəzarət və əvvəlcədən təyin edilmiş iş prinsiplərinə riayət etdikdə, foreks bazarında ticarət və qazanc imkanları hər kəs üçün mümkün olur.

Bu istiqamətdə görülən işlər foreks bazarının tənzimlənməsi və ölkəmizdə təzə formalaşan bu bazar iştirakçılarının hüquqlarının qorunması üçün atılan addımların davamı kimi qiymətləndirilir.

Fəxriyyə İKRAMQIZI

ABŞ-da Azərbaycanın yüksək texnologiyalar sahəsindəki imkanlarının təqdimatı olub

«Microsoft» şirkətinin sponsorluq etdiyi tədbirdə çıxış edən Amerika-Azərbaycan Ticarət Palatasının icraçı direktoru Süsən Sadıqova son illər Azərbaycanın qazandığı uğurlardan və ölkənin informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsindəki böyük potensialından bəhs edib. O, auditoriyaya «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyası, ölkənin investisiya imkanları, kosmik sənayenin inkişafı, Azərbaycanın yüksək texnologiyalar parkı, Transavrasiya yüksək sürətli informasiya magistralı (TASİM) və s. layihələr barədə məlumat verib. Sonra Bakı ilə videobağlantı yaradılıb.

Videobrifinqin əsas məruzəçisi - Azərbaycanın rabitə və yüksək texnologiyalar nazirinin müavini Elmir Vəlizadə nazirliyin yeni məqsəd və vəzifələrindən söhbət açıb, o cümlədən mikro-, nano-, bio-, kosmik və nüvə texnologiyalarının inkişaf etdirildiyini və tamamilə informasiya cəmiyyətinə keçildiyini xüsusi vurğulayıb.

Azərbaycanın yüksək texnologiyalar parkının rəhbəri Seymur Ağayev biliklərə əsaslanan iqtisadiyyata keçmək üçün görülən tədbirlər barədə məlumat verib. O qeyd edib ki, yüksək texnologiyalar parkı Pirallahı adasında 50 hektarlıq ərazidə yaradılacaq «Qızıl üçbucaq»ın əsas elementlərindən biridir. Burada yüksək texnologiyalı şirkətlər, elmi-tədqiqat mərkəzləri, ekoloji cəhətdən təmiz istehsal obyektləri fəaliyyət göstərəcəkdir.

Azərbaycan Respublikası İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondunun icraçı direktorunun müavini Azər Bayramov təmsil etdiyi qurumun əsas məqsədlərindən, habelə sahibkarlığa maliyyə dəstəyindən, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsinə yerli və xarici investisiyaların cəlb edilməsindən söhbət açıb.

Daha sonra Azərbaycanın Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Tədqiqatlar və Yüksək Texnologiyaların İnkişafı Mərkəzinin direktoru Sevda Abdullayeva çıxış edib. O bildirib ki, mərkəz 2009-cu ildə tədqiqatlar aparılması və informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində inkişafa kömək göstərilməsi üçün yaradılıb. S.Abdullayeva qeyd edib ki, nazirlik və ümumiyyətlə, ölkə rəhbərliyi üçün prioritet - bio- və nanotexnologiyaların inkişafıdır.

Növbəti panelçi - «Azərkosmos» rəhbərinin satış və marketinq üzrə müavini Ruslan Əliyev Şərqi Avropa, Qafqaz, Mərkəzi Asiya və Şimali Afrikanı əhatə edən, verilişləri, internetə girişi, məlumatların ötürülməsini, peyk rabitəsi olan kiçik stansiyalar üçün çoxxidmətli şəbəkələrin yaradılmasını təmin edən Azərbaycanın «Azerspace-1» ilk peykinin orbitə buraxılmasının əhəmiyyətini vurğulayıb. O, layihənin Amerika institutları ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində həyata keçirildiyini xüsusi qeyd edib.

Panelin yekun hissəsində Transavrasiya yüksək sürətli informasiya magistralı (TASİM) layihəsinin direktoru Zaur Həsənov məruzə edərək layihənin konsepsiyasından, onun regional və qlobal kommunikasiyaların yaxşılaşdırılmasına, kommunikasiya marşrutlarının şaxələndirilməsinə, rəqəmsal manelələrin qurulmasına yönəldilmiş missiyasından söhbət açıb. O, bu strateji layihənin həm region dövlətləri üçün, həm də layihənin iştirakçısı olan bütün ölkələr üçün əhəmiyyətli olduğunu vurğulayıb. Z.Həsənov Amerika şirkətlərini layihədə podratçı kimi iştirak etməyə çağırıb.

Yusif BABANLI,
AzərTAc-ın xüsusi müxbiri

Hökumət-vətəndaş münasibətlərində məmnunluğun açarı

Son illər idarəetmənin bütün sahələrində müasir texnologiyaların nailiyyətlərindən istifadə olunması və mütərəqqi beynəlxalq təcrübənin tətbiqi ilə bağlı xeyli iş görülmüşdür. Bir sıra dövlət qurumları, o cümlədən Vergilər Nazirliyi vətəndaşlara göstərilən xidmətləri elektron vasitələrdən geniş istifadə etməklə həyata keçirməyə başlamış, elektron məlumat bazaları yaradılmışdır. Respublikamızda informasiya texnologiyalarının və mobil xidmətlərin davamlı inkişaf etməsi əhali tərəfindən elektron xidmətlərdən istifadə tələbatını artırır və elektron imzaya ehtiyacı ön plana çəkir.

Elektron imza nədir?

Elektron imza elektron dünyada şəxsiyyəti müəyyənləşdirmə vasitəsidir. Elektron imza anlayışı ümumi xarakter daşıyır. İnsanların əl imzalarının rəqəmli çeviricilərdən keçirilmiş vasitə olmaqla barmaq izləri, səs kimi bioloji əlamətlərin və s. elektron kimliklərinin təsdiqlənməsini təmin edir. Elektron imza elektron sistemdə imzaya aid bütün işləri yerinə yetirən, elektron sertifikat vasitəsilə elektron məlumata əlavə edilən və məlumatı göndərəni təyin edən ədədi koddur. Azərbaycan Respublikasının qanunlarına əsasən, elektron imza ilə imzalanmış elektron sənədlər əl imzası ilə imzalanmış və möhürlənmiş sənədlərə bərabər tutulur.

Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi bu sahədə digər dövlət orqanları ilə sıx əməkdaşlıq edir. Bu məqsədlə nazirliyin nəzdində Milli Sertifikasiya Xidmətləri Mərkəzi yaradılmışdır. Vətəndaşlara, dövlət qurumlarına, yerli icra hakimiyyəti orqanlarına, biznes strukturlarında işləyən hüquqi və fiziki şəxslərə həmin Mərkəz tərəfindən elektron sənədi təsdiq edən elektron imza verilir. Elektron imzanın və elektron sənədin istifadəsi, elektron sənəd dövriyyəsinin tətbiqi, əlaqədar subyektlərin hüquqlarının müəyyənləşdirilməsi və aralarında yaranan münasibətlərin hüquqi əsasları «Elektron imza və elektron sənəd haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

RYTN Məlumat Hesablama Mərkəzi (MHM) əhalinin maarifləndirilməsi məqsədilə elektron imzanın üstünlükləri barədə məlumat yayıb. Məlumatda qeyd olunur ki, elektron imza kargüzarlıq prosedurlarının elektronlaşdırılması və bununla bağlı kağız əməliyyatlarının ləğv edilməsi və minimallaşdırılması işlərində açar rolunu oynayır. On il bundan əvvəl kargüzarlıq dedikdə, üst-üstə qalaqlanmış, hər an təhlükəsizliyi üçün narahat olduğumuz sənəd işi başa düşülürdü və adi sənəd mübadiləsi üçün on gün və ya aylarla vaxt tələb olunurdu. Hər şeyin sürətlə inkişaf etdiyi XXI əsrdə artıq dövrün tələblərini bu standartlarla ödəmək mümkün deyil. Elektron imza vasitəsilə həm işimizdə rahatlığımızı təmin edə, həm də narahatlıq yaşamadan uğur yolunu pillə-pillə qalxa bilərik.

Elektron imza vətəndaş-hökumət, hökumət-vətəndaş, biznes-hökumət, hökumət-biznes arasında elektron informasiya münasibətlərini təmin edir. Elektron imzadan istifadə elektron sənəd dövriyyəsi və təhlükəsizlik, kağız əməliyyatlarının ləğvi, sənədlərlə iş prosesində şəffaflıq, eyni sənədlə istənilən sayda istifadəçinin işləmə imkanı, hesabatların hazırlanmasında avtomatlaşdırma, sənəd arxivləri işinin səmərəli təşkili, idarəetmə effektivliyinin yüksəldilməsinə xidmət göstərir. Bununla yanaşı, elektron imzanın üstünlüklərinə vaxta qənaət, məxfilik, rahatlıq, bütünlük, tanınma, inkaredilməzlik, məsuliyyətdən yayınmanın mümkünsüzlüyü, işgüzar münasibətlərin və əlaqələrin tamamilə elektron formata keçirilməsi daxildir. Elektron imza ilə imzalanmış sənədlər bir neçə saniyə ərzində lazım olan yerə çatdırıla bilər. Elektron sənəd mübadiləsinin bütün iştirakçıları bir-birindən uzaqda olmalarına baxmayaraq, eyni imkanlar əldə edirlər.

Bir sözlə, elektron imza elektron sənəd mübadiləsində ən səmərəli vasitə olmaqla virtual məkanda sənəd mübadiləsi iştirakçılarının şəxsiyyətini müəyyənləşdirir, elektron sənəd mübadiləsinin təhlükəsiz və çevik icrasını təmin edir.

Xatırladaq ki, elektron imza kartları və sertifikatları üçün müştəri ərizələrinin toplanılması, sertifikatların, kartların və ərizələrin emal statusu haqqında sorğulara baxılması prosesi qeydiyyat mərkəzlərində yerinə yetirilir. Bununla yanaşı, hər bir vətəndaş asanlıqla istənilən yerdən internet vasitəsilə e-imza.az saytından sertifikat almaq üçün onlayn rejimdə müraciət edə və ödəniş apara bilər.

F.CƏBRAYILOVA

aktual

Sahibkarların maraqları qorunur

«Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 12.1-ci maddəsinə əsasən, yoxlayıcı orqan tərəfindən hesabat dövründə sahibkarlar üçün daha aktual suallar önə çəkilməklə, izah edilməsi tələb olunan normativ-hüquqi aktların müddəaları ilə bağlı məsləhətlər verilir və görülmüş işlər barədə illik hesabatlar hazırlanır.

Vergi ödəyiciləri üçün daha aktual olan istiqamətlər barədə məlumatlandırma işləri aparmaq məqsədilə qəzetimizin bu buraxılışından məlumatlandırma formalarını təqdim edirik.

Vergi ödəyicilərinin səyyar vergi yoxlamalarından şikayət etmək hüququ

Vergi ödəyicisinin vergi orqanlarından və onların vəzifəli şəxslərindən vergi ödəyicisinə münasibətdə vergilər haqqında qanunvericiliyə riayət olunmasını tələb etmək, vergi orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin Vergi Məcəlləsinə və digər vergi normativ-hüquqi aktlarına uyğun olmayan aktlarını (qərarlarını) və tələblərini yerinə yetirməmək hüququ var. Bununla yanaşı, qanunçuluğa əsasən, vergi ödəyicisi müəyyən edilmiş qaydada vergi orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) inzibati qaydada və (və ya) məhkəməyə, həmçinin yuxarı vergi orqanına şikayət edə bilər.

Vergi orqanlarının qərarlarından (aktlarından), habelə vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət yuxarı vergi orqanına vergi ödəyicisi və ya başqa borclu şəxs tərəfindən öz hüquqlarının pozulduğunu bildiyi və ya bilməli olduğu gündən 3 ay müddətində verilir.

Vergi ödəyicilərinin hüquqlarının və qanuni mənafelərinin müdafiəsi, onların təkrar şikayətlərinə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada baxılması, habelə məhkəməyə qədər sadələşdirilmiş prosedurlara əməl edilməklə mübahisələrin obyektiv şəkildə həll edilməsi məqsədilə Vergilər Nazirliyində 07 mart 2008-ci il tarixdən Vergi Apelyasiya Şurası fəaliyyət göstərir.

Vergi orqanlarının qəbul etdiyi inzibati aktlarla bağlı vergi ödəyiciləri tərəfindən verilmiş ərizə və ya şikayətlərin (korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalarla bağlı müraciətlər istisna olmaqla) nəticəsi üzrə Vergilər Nazirliyinin aparatının struktur vahidləri tərəfindən qəbul edilmiş inzibati qərarlardan həmin vergi ödəyiciləri narazı olduqda Apelyasiya Şurasına təkrar şikayətlə müraciət edə bilərlər.

Odur ki, vergi yoxlamasını həyata keçirən vergi orqanının vəzifəli şəxslərinin hərəkət və hərəkətsizliyi, o cümlədən vergi orqanının vəzifəli şəxsləri öz vəzifələrinin icrası zamanı səlahiyyətlərini aşdıqda, qeyri-etik hərəkətlərə yol verdikdə bu barədə vergi orqanına (eləcə də Vergilər Nazirliyinin 195 Çağrı Mərkəzinə) və ya məhkəməyə şikayət edilə bilər.

Rubrikanı Vergi ödəyicilərinə xidmət Baş İdarəsi aparır

Beynəlxalq ekspertlərlə məsləhətləşmələr aparılır

Beynəlxalq ekspertlərlə dövlət pensiya təminatı sistemində yığım komponentinin tətbiqi, eləcə də qeyri-dövlət pensiya institutlarının təşkilinə dair məsləhətləşmələr davam etdirilir.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) sədri Elman Mehdiyev qeyd edib ki, yığım komponentinin tətbiqi və qeyri-dövlət pensiya fondlarının fəaliyyətini tənzimləyəcək qanunvericiliyin hazırlanması sahəsində DSMF və Avropa İttifaqının birgə layihəsi çərçivəsində Avropa İttifaqının ekspertləri ölkəmizdə səfərdədir. Səfər ərzində ekspertlər tərəfindən DSMF-də, habelə müxtəlif dövlət orqanları, beynəlxalq təşkilatlar və s. qurumlarda çoxsaylı görüşlər keçirməsi, eləcə də Azərbaycanda mövcud iqtisadi və demoqrafik vəziyyətin, qanunvericilik və maliyyə sisteminin öyrənilməsi, təhlili və digər araşdırma işlərinin aparılması nəzərdə tutulur.

DSMF-nin sədri deyib ki, qeyri-dövlət pensiya fondlarının təşkili üzrə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən konseptual məsələlərdən biri kimi bu fondların yaradılması və onların qeyri-dövlət pensiya təminatı sahəsində fəaliyyəti ilə bağlı hüquqi, iqtisadi, sosial münasibətlərin tənzimlənməsi, eləcə də bu fəaliyyətə dövlət nəzarətinin əsas prinsiplərinin müəyyən edilməsi nəzərdən keçirilir. E.Mehdiyev bütün bu məsələlərin birgə layihə çərçivəsində, beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla ətraflı araşdırılacağını və qeyri-dövlət pensiya fondlarının fəaliyyətini tənzimləyəcək qanunvericilikdə əks etdiriləcəyini diqqətə çatdırıb.

Regional tədbir keçiriləcək

Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun təşkilatçılığı ilə avqustun 6-da Bakıda Depozit Sığortaçılarının Beynəlxalq Assosiasiyasının (IADI) Asiya-Sakit Okean Regional Komitəsinin «Risk əsaslı sığorta haqqı sisteminin tətbiqi» mövzusunda beynəlxalq texniki seminarı və Avrasiya Regional Komitəsinin VII illik toplantısı keçiriləcək.

Fonddan AzərTAc-a verilən məlumata görə, iki gün davam edəcək tədbirdə, əsasən, Asiya, Avropa və MDB ölkələrindən depozitlərin sığortalanması fondları, mərkəzi banklar və beynəlxalq maliyyə qurumlarının 50-dən artıq nümayəndəsinin iştirakı gözlənilir.

Tədbirin əsas məqsədi risk əsaslı sığorta haqqı sisteminə keçid ərəfəsində olan ölkələrə texniki dəstəyin göstərilməsi, bank risklərinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri üzrə qiymətləndirilməsi, habelə bankların reytinq sisteminə əsasən risk qruplarına bölünməsi metodologiyası barədə beynəlxalq qabaqcıl təcrübənin öyrənilməsidir.

Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu 2012-ci ilin oktyabrından IADI-nin Avrasiya Regional Komitəsinə sədrlik edir.

BVF-dən Azərbaycanda biznesin inkişafına dəstək

Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) «Dünya iqtisadiyyatının (World Economic Outlook, WEO) inkişaf perspektivləri - 2014» adlı hesabatında proqnoz göstəricilərinə bir sıra düzəlişlər edib. Qlobal böhrandan sonra dünya iqtisadiyyatının bərpasının davam etdiyini və 2014-cü ilin ilk 5 ayında ABŞ və Avropa ölkələrinin iqtisadi inkişaf proqnozlarının yaxşılaşdığını bildirən fondun hesabatında ümumilikdə cari ildə dünyada 2-3%-lik artımın olacağı əksini tapıb. 2015-ci ildə isə dünya iqtisadiyyatında iqtisadi artımın 4% təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır.

Hesabatda 2014-cü ildə Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun (ÜDM) artım tempinin 4%, gələn il isə 4,5% təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır. Azərbaycan iqtisadiyyatının ortamüddətli artımı üçün güclü potensial mövcuddur. Neft-qaz gəlirlərinin satışı sayəsində əldə olunmuş böyükhəcmli valyuta ehtiyatlarının qeyri-neft iqtisadiyyatının inkişafına yönəlməsi sayəsində gələcəyə güclü zəmin yaradılmaqdadır. Yanacaq ehtiyatlarının iqtisadiyyatın diversifikasiyası üçün yönləndirilməsi ortamüddətli artım potensialını gücləndirir. Eyni zamanda, iqtisadiyyatda digər sahələrin xüsusi çəkisinin artması fonunda neft və qaz amilinin təsirinin azalması uzunmüddətli perspektivdə gözlənilən başlıca meyarlardandır, bu isə iqtisadi artımın tarazlığını təmin edə bilər. Hökumətin qeyri-neft bölmələrinə maliyyə dəstəyini gücləndirməsi, kənd təsərrüfatı sektorunda vergi güzəştlərinin tətbiqinin yenidən uzadılması, biznesin idarə olunmasında müasir texnologiyalardan istifadə iqtisadi artıma təkan verəcək amillərdən hesab olunur. Azərbaycan iqtisadiyyatının neftdən asılılığını azaltmaq məqsədilə qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə bağlı hazırlanmış strategiya yaxın illərdə öz müsbət təsirlərini göstərəcək. İqtisadiyyatın digər təbii ehtiyatların yüksək artımı hesabına inkişaf etdirilməsi üçün ölkədə uzunmüddətli maliyyə sabitliyi amili də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Proqnozlara əsasən, yaxın 2 il ərzində manatın məzənnəsinin aparıcı xarici valyutalarla nisbətdə möhkəmlənməsinin davam etməsi, inflyasiyanın birrəqəmli həddə qorunub saxlanması, əhalinin pul gəlirlərinin qiymət indeksinə nisbətən artım gözlənməsi sosial göstəricilərin də yaxşılaşmasına təsir göstərəcək.

Xarici ekspertlərin fikrincə, Azərbaycanda yüksək maliyyə davamlılığı, səmərəli və düşünülmüş büdcə və maliyyə siyasəti qarşıdakı dövrdə makroiqtisadi sabitlik üçün vacib şərtlərdəndir. Ümumi daxili məhsulun artımı və bunun müqabilində ölkənin dövlət borcu səviyyəsinin aşağı düşməsi, maliyyə ehtiyatlarının artması sayəsində kredit və maliyyə institutlarının fəaliyyətinin genişlənməsi müsbət təmayül kimi qiymətləndirilir, Azərbaycanın institusional potensialının inkişafı və daxili kapital bazarında müsbət dəyişikliklər olacağı proqnozlaşdırılır.

BVF Azərbaycanla qarşıdakı dövrdə özəl sektora dəstək, kiçik və orta sahibkarlığa maliyyə yardımı mexanizminin təkmilləşdirilməsi, bankların və kredit təşkilatlarının maliyyələşmədə aktiv iştirakının artırılması məqsədilə maliyyə resursları potensialının gücləndirilməsi və digər sahələrdə əməkdaşlığı nəzərdə tutur. Əməkdaşlığın digər prioritetləri sahibkarlıq sahəsinə inzibati maneələrin aradan qaldırılması, şəffaflığın artırılması, biznesin başlanması, lisenziyalaşdırma, icazələr və digər mülki islahatların həyata keçirilməsində ölkəmizə texniki yardım göstərilməsindən ibarət olacaq. Digər əsas hədəflər sahibkarlıq subyektlərinin qeydiyyatı sisteminin daha da təkmilləşdirilməsi, müəssisələr arasında sorğular yolu ilə biznesin qeydiyyatı sahəsində islahatların qiymətləndirilməsi, iqtisadi diversifikasiya və özəl sektorun inkişafı sahələrinin dəstəklənməsini nəzərdə tutur. Əməkdaşlıq, həmçinin, biznesin, idarəçiliyin təkmilləşdirilməsi və bu sahədə ölkədəki tərəfdaşlarla sıx əlaqələr qurulmasını, müxtəlif biznes və ictimai təşkilatlar vasitəsilə hüquqi yardım göstərilməsini, biznesin idarə olunması, yeni texnologiyaların tətbiqi sahəsində maarifləndirmə işlərini də əhatə edəcək.

Elbrus CƏFƏRLİ

Qarşılıqlı inam və etimada əsaslanan əməkdaşlıq

Azərbaycan Mətbuat Şurası və «Vergilər» qəzetinin təşkilatçılığı ilə ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 91-ci ildönümünə həsr olunmuş «Heydər Əliyev və Azərbaycanda vergi siyasəti» mövzusunda fərdi jurnalist yazıları müsabiqəsi müasir vergi sistemi ilə bağlı yeniliklərin, habelə qarşıda duran əsas hədəflərin cəmiyyətə çatdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşımışdır. «Heydər Əliyevin iqtisadi inkişaf strategiyasında vergi siyasəti», «Vergi partnyorluğu sazişi»: qarşılıqlı inam və etimad körpüsü», «Əmək müqaviləsi: gələcəyə təminat» istiqamətləri üzrə keçirilmiş müsabiqəyə ümumilikdə 64 yazı təqdim edilmiş, onlardan 9-u əsas mükafata, 10 yazı isə həvəsləndirici yerə layiq görülmüşdür.

Müsabiqədə yer tutmuş jurnalistlərin məqalələrini oxucuların diqqətinə təqdim edirik.

Ölkə iqtisadiyyatının dinamik inkişaf tempinə uyğun olaraq son illər vergi sisteminin və bu sahədə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi, inzibatçılığın müasir tələblər səviyyəsində qurulması istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Beynəlxalq təcrübə əsasında gerçəkləşdirilən islahatlar, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının ən son nailiyyətlərinə əsaslanan elektron xidmətlər fiziki və hüquqi şəxslərin işini asanlaşdırmış, ölkəmizdə biznes mühitinin liberallaşmasına imkan yaratmışdır.

Centlmen razılaşması

Sosial-iqtisadi inkişafın hazırkı mərhələsində ölkədə vergilərin könüllü ödənişi sisteminin inkişaf etdirilməsi, vergi mədəniyyətinin yüksəldilməsi, vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasında münasibətlərin sivil, şəffaf qurulması, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında qarşılıqlı etimad mühitinin formalaşdırılması xüsusi diqqət mərkəzindədir. Strateji hədəf, ümumilikdə, vergi ödəyicilərinin qanuni mənafelərinin daha çevik və mükəmməl mexanizmlər əsasında qorunması, dünya təcrübəsi nəzərə alınmaqla müasir, çevik və münaqişəsiz vergi inzibatçılığının formalaşdırılmasıdır.

Müasir dövrdə vergi inzibatçılığının səmərəliliyi baxımından vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında münasibətlərdə mübahisəli məsələlərin minimuma endirilməsi son dərəcə zəruridir. Bir sıra ölkələrin təcrübəsində geniş rast gələnən horizontal monitorinq sistemi də məhz vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında partnyorluq münasibətlərinin qurulmasını nəzərdə tutur. Horizontal monitorinq partnyorluq münasibətlərinin qurulmasına maraq mövqeyindən yanaşmanı, dövlətin mənafeyi ilə vergi ödəyicilərinin maraqları arasında optimal balansın təmin edilməsini, əməkdaşlıq və partnyorluq əlaqələrinin inkişafını ön plana çəkir.

Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin Xarici ölkələrin vergi sisteminin tədqiqi şöbəsinin baş dövlət vergi müfəttişi Zaur Cəfərli hesab edir ki, horizontal monitorinqin tətbiqində əsas məqsəd vergi orqanı ilə vergi ödəyicisinin əməkdaşlığı sayəsində vergi bəyannamələrinin təqdim olunması prosesinin keyfiyyətini yüksəltmək və vergitutma ilə bağlı məsələlərə aydınlıq gətirməkdir. Onun sözlərinə görə, horizontal monitorinq üç əsas meyara - qarşılıqlı etibar, anlaşma və şəffaflığa əsaslanır: «Horizontal monitorinq vergi orqanı ilə vergi ödəyicisinin daimi məlumat mübadiləsinə əsaslanır. Bu mübadilə təhlükəsiz və etibarlı, şəffaf, proqram təminatı sadə, məlumatlar rahat emal edilə bilən olmalıdır. Etibarlı proqram təminatı məlumatlardan sui-istifadənin qarşısını alır, daxili və xarici nəzarəti mümkünləşdirir və vergi ödəyicisi ilə etibarlı «vergi zənciri» yaratmağa xidmət edir».

Qanunverici baza normal əməkdaşlıq platforması yaradıb

2013-cü il yanvar ayının 1-dən qüvvəyə minmiş Vergi Məcəlləsinə əlavə və dəyişikliklərdə əksini tapmış yeniliklərdən biri də məhz «Vergi partnyorluğu sazişi»nin imzalanması ilə bağlıdır. Məcəllədə göstərilir ki, bu saziş vergi orqanı ilə vergi ödəyicisi arasında vergi risklərinin minimallaşdırılması məqsədilə könüllü şəkildə imzalanmış niyyət razılaşmasıdır. Saziş vergilərin düzgün və tam ödənilməsində vergi orqanlarının yükünün biznes cəmiyyəti ilə bölüşdürülməsi, münasibətlərin qarşılıqlı əməkdaşlıq və məsuliyyət platformasında qurulması məqsədilə imzalanır. Belə bir yeniliyin Vergi Məcəlləsində əksini tapması, ümumilikdə, ölkədə biznes mühitinin daha da liberallaşdırılmasına, sahibkarlığın inkişafının sürətləndirilməsinə, nağdsız ödəniş sisteminin inkişafına, əmək münasibətlərinin leqallaşdırılmasına xidmət edir.

Nazirlər Kabineti 2013-cü il 19 iyul tarixli qərarı ilə «Vergi partnyorluğu sazişinin forması»nı və «Vergi partnyorluğu sazişinin bağlanması Qaydaları»nı təsdiq etmişdir. «Vergi partnyorluğu sazişinin forması»nın 1.3-cü bəndinə əsasən, partnyorluq sazişi sahibkarlığa lüzumsuz müdaxilələrin qarşısını almaqla onun inkişafını stimullaşdırmaq; əməkdaşlığa, qarşılıqlı etibarlılığa və şəffaf münasibətlərə əsaslanan birgə fəaliyyəti təmin etmək; müasir idarəetmə alətləri vasitəsilə biznes subyektlərini vergi orqanlarının fəaliyyətinə cəlb etmək; vergilərin ödənilməsi ilə bağlı könüllü əməletmə səviyyəsinin artırılması istiqamətində partnyorluq etmək; ədalətli, çevik, effektiv və səmərəli vergi nəzarəti yaratmaq; vergi risklərini minimallaşdırmaq məqsədilə imzalanır.

Vergi Məcəlləsinə əsasən, hər bir vergi ödəyicisi sazişi imzalayıb-imzalamamaqda sərbəstdir. Belə bir əməkdaşlıqda maraqlı vergi ödəyicisi Vergilər nazirinin 2 iyul 2013-cü il tarixli əmri ilə təsdiq edilmiş «Vergi partnyorluğu sazişinin bağlanması üçün Ərizə» formasını dolduraraq vergi orqanına rəsmi müraciət etməlidir. Vergi orqanı daxil olmuş müraciətə 15 gün müddətində baxaraq sazişin imzalanıb-imzalanmamasına qərar verir. Vergi ödəyicisinin dövlət büdcəsi qarşısında vergi öhdəlikləri olduqda, vergi ödəyicisinin gəlirlərinin və ya vergitutma obyektinin gizlədilməsi (azaldılması) müəyyənləşdirildikdə vergi orqanı sazişin bağlanılmasından yazılı məlumat verməklə imtina edir. Eyni zamanda, sənəd qüvvədə olduğu müddətdə onun şərtlərinə əməl etməyən vergi ödəyiciləri ilə imzalanmış sazişə xitam verilə bilər. Vergi ödəyiciləri istənilən zaman bu sazişə birtərəfli qaydada xitam verə bilərlər.

Vergi öhdəliklərinə könüllü əməletmə səviyyəsi yüksələcək

Göründüyü kimi, vergitutmada partnyorluq münasibətləri vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında vergilərin hesablanması, ödənilməsi və onlara nəzarətin həyata keçirilməsi üzrə etibara, şəffaflığa və qarşılıqlı anlaşmaya əsaslanan razılaşmaların əldə edilməsini nəzərdə tutur.

Sazişlə hər iki tərəf üzərinə müəyyən öhdəliklər götürür. Məsələn, vergi orqanı ənənəvi auditdən imtina edəcəyi, vergi nəzarətinin distant formalarına üstünlük verəcəyi, vergi ödəyicisi isə vergi ödəmək üçün vergi qeydiyyatına duracağı; vergi bəyannamələrini vaxtında təqdim edəcəyi; bəyannamələrdəki məlumatların düzgün və tam olacağı; bəyannamələrdə göstərilmiş məbləği tam və vaxtında ödəyəcəyi; həyata keçirdiyi əməliyyatlar barədə vergi orqanını davamlı şəkildə məlumatlandıracağı ilə bağlı öhdəlik götürür.

Vergi orqanı monitorinqin istənilən mərhələsində vergi ödəyicisinə qarşı nəzarət tədbirlərini şəffaf şəkildə həyata keçirir, vergi ödəyicisini əvvəlcədən məlumatlandırmaqla neqativ halların yaranmasının qarşısını vaxtında alır. Əgər vergi ödəyicisi vergi orqanının etibarından sui-istifadə edərsə, nəzarət tədbirləri sərtləşdirilə və lazımi ölçü götürülə bilər.

Belə bir sazişin imzalanması heç bir halda vergilərin ödənişi ilə bağlı güzəştlərin tətbiqi, vergi yükünün azaldılması demək deyil. Sadəcə olaraq, bu sazişi imzalayan və onun şərtlərinə düzgün əməl edən vergi ödəyiciləri özlərini gözlənilməz yoxlamalardan sığortalamış olurlar. Ümumiyyətlə, sazişin imzalanmasının aşağıdakı üstünlüklərini xüsusi qeyd etmək lazımdır:

- vergi orqanı ilə vergi ödəyicisi arasında meydana çıxan hər hansı problem hər iki tərəfin mənafeyi gözlənilməklə - inzibati tədbirlər və məhkəmə çəkişməsi olmadan həllini tapır;
- vergi orqanı vergi ödəyicisinin təqdim etdiyi hesabatlar əsasında onun fəaliyyətini izləyərək zəruri məsləhətlərini, tövsiyələrini, izahlarını verir;
- bu mexanizm vergi ödəyicilərini qanunvericiliyə əməl olunması zamanı hər hansı səhvə yol verərək vergi sanksiyalarına məruz qalmaqdan xilas edir, onların fəaliyyətinin düzgün istiqamətləndirilməsinə yardımçı olur;
- vergi orqanı əməkdaşlığın istənilən mərhələsində vergi ödəyicisinin yanında, onunla partnyor kimi fəaliyyət göstərir;
- sazişi imzalamış vergi ödəyiciləri özlərindən asılı olmayan səbəblərdən yol verdikləri müəyyən xətalara görə sanksiyalardan qurtulmuş olurlar;
- sazişi imzalayan vergi ödəyiciləri biznesin inkişafı ilə bağlı gələcəkdə yarana biləcək vergi öhdəlikləri barədə əvvəlcədən məlumatlı olurlar;
- vergi nəzarətinin sivil əməkdaşlıq müstəvisinə keçməsi ümumən vergilərə könüllü əməletmə səviyyəsini yüksəldir.

Şəffaf vergi ödəyicilərinə üstünlük verilir

Xarici ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, horizontal monitorinq sazişləri, ilk növbədə, iri vergi ödəyiciləri, transmilli korporasiyalarla imzalanır. Məsələn, Niderland Krallığının Gömrük Administrasiyası 2005-ci ildə 20, 2006-cı ildə 40, 2007-ci ildə 40, 2008-ci ildə 50 və 2009-cu ildə 60 iri transmilli korporasiya ilə horizontal monitorinq sazişi imzalamışdır.

Vergilər nazirinin müşaviri, AMEA-nın müxbir üzvü Akif Musayev bildirir ki, Azərbaycanda bu sazişlərin imzalanması zamanı, ilk növbədə, vergi ödəyicilərinin elektron xidmətlərdən istifadə səviyyəsi nəzərə alınır. Onun fikrincə, İKT-nin ən son imkanlarından yararlanan vergi ödəyiciləri həm vergi qanunvericiliyinə tam əməl etmək imkanı qazanır, həm də maliyyə-uçot sistemini şəffaf şəkildə qururlar: «Sazişin imzalanması zamanı il ərzində yaranmış vergi öhdəliklərini tam və vaxtında icra edən, ƏDV ödəyicisi olan, alqı-satqı əməliyyatlarını nağdsız qaydada həyata keçirən, əmək münasibətlərini rəsmiləşdirən vergi ödəyicilərinə üstünlük verilir».

Hazırda Vergilər Nazirliyi vergi partnyorluğu sazişinin əsl mahiyyətinin cəmiyyətə, o cümlədən vergi ödəyicilərinə düzgün şəkildə çatdırılması üçün maarifləndirmə və təbliğat işi aparır. Bunun nəticəsidir ki, qısa müddətdə sazişin imzalanması ilə bağlı vergi orqanlarına 2000-dən çox müraciət daxil olub, 1300 vergi ödəyicisi ilə partnyorluq sazişi imzalanıb. Lakin etiraf etmək lazımdır ki, bir çox vergi ödəyiciləri sazişin onlara vəd etdiyi üstünlükləri hələ də lazımi səviyyədə dəyərləndirə bilmirlər. Bu baxımdan, sahibkarların və ümumən ictimaiyyətin diqqətini vergi partnyorluğu sazişinin əhəmiyyətinə yönəltmək KİV-in və vətəndaş cəmiyyəti qurumlarının da qarşısında duran mühüm vəzifələrdəndir.

Nəhayət, bu da nəzərə alınmalıdır ki, vergi partnyorluğu sazişlərinin imzalanması hər bir iş adamı üçün imic məsələsidir.

Xəyalə MUSTAFAYEVA,
«Xəbərservis» İA

Beynəlxalq uçotun aparılmasında tətbiq olunan qaydalar

Xanbaba Quliyev,
Auditorlar Palatasının üzvü

5-ci MƏRHƏLƏ *(davamı)*
Maliyyə hesabatlarının hazırlanması

Hörmətli oxucular, mühasib tərəfindən sonuncu tərtib olunacaq «maliyyə hesabatlarına qeydlər» hesabatının sadə formada tərtib olunmasını aşağıdakı kimi davam etdirək:

lentlərinin ilin əvvəlinə olan məbləği» sətrində göstərilən 27000 manat və «bank oferdraftları çıxılmaqla pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin sonuna olan məbləği» sətrində göstərilən 88780 manat məbləğlər üzrə ayrıca qeydlərə ehtiyac yaranmır. Çünki bu məbləğlər barədə açıqlamalar əvvəlki qeydlərdə nəzərə alınmışdır və açıqlamaların təkrarlanmamasına görə göstərilən sətrlər üzrə məbləğlərin qarşısında məbləğlər Qeyd 4-də (Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri) açıqlandığına görə həmin sətrin qarşısında «4» əks etdiriləcəkdir.

Bizim misal üzrə «kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat» üçün də ayrıca açıqlamalara ehtiyac yaranmır. Bu hesabatın «01.01.2014-cü il tarixinə qalıq» sətrində göstərilən 40000 manat məbləğ Qeyd 5-də açıqlandığına görə həmin sətrin qarşısında «5», «hesabat dövründə xalis mənfəət

Qeyd 20. Komisyon yığımları və ödenilmiş diger oxşar mebleğler daxil olmaqla, uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlərinin əldə edilməsi üçün, eləcə də uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlerine aid edilen kapitallaşdırılmayan mesrefleri ile elaqedar pul vəsaitlərinin xaricolmaları

Göstericiler	31.01.2014	31.12.2013
Avadanlıqların əldə edilməsi üçün pul vəsaitlərinin xaricolmaları	(75000)	-
Cemi	(75000)	-

Qeyd 21. Sehmlerin ve diger oxşar aletlerin buraxılması neticesinde yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmaları

Göstəricilər	31.01.2014	31.12.2013
Tesisçi terefinden nizamname kapitalına pul qoyuluşu	30000	-
Cemi	30000	-

Qeyd 22. Borc şeklinde alınmış mebleğlerden yaranan pul vesaitlerinin daxilolmaları

Göstericiler	31.01.2014	31.12.2013
Qısamüddəli bank kredillərinin alınması	80000	-
Cəmi	80000	-

Yuxarıda göstərilən 3 (Qeyd 20-dən Qeyd 22-dək) sayda qeydlər «Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat»a aiddir. Qeydlərdə əks etdirilən göstəricilər Sınaq balansı və Baş kitab məlumatlarıdır.

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın «hesabat dövründə xalis mənfəət və ya zərər» sətrində göstərilən 37376 manat, «mənfəət vergisi üzrə xərclər» sətrində göstərilən 9344 manat, «bank oferdraftları çıxılmaqla pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin əvvəlinə olan məbləği» sətrində göstərilən 27000 manat və «bank oferdraftları çıxılmaqla pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin sonuna olan məbləği» sətrində göstərilən 88780 manat həmin informasiyanın açıqlandığı əvvəlki qeydin nömrəsi əks edirilir. Məsələn, «mənfəət vergisi üzrə xərclər» sətrində göstərilən 9344 manat məbləğ Qeyd 15-də açıqlandığına görə həmin sətrin qarşısında «15», «bank oferdraftları çıxılmaqla pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin əvvəlinə olan məbləği» sətrində göstərilən 27000 manat və «bank oferdraftları çıxılmaqla pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ilin sonuna olan məbləği» sətrində göstərilən 88780 manat (zərər)» sətrində göstərilən 37376 manat məbləğ Qeyd 6-da və «mənfəət və zərər haqqında» hesabatda riyazi hesablamalarla açıqlandığına görə həmin sətrin qarşısında «6», «mülkiyyətçilərin kapital qoyuluşları» sətrində göstərilən 30000 manat məbləğ Qeyd 5-də açıqlandığına görə həmin sətrin qarşısında «5», «31.12.2014-cü il tarixinə qalıq» sətrində göstərilən 107376 manat məbləğ Qeyd 5-də və Qeyd-6-da açıqlandığına görə həmin sətrin qarşısında «5, 6» əks etdiriləcəkdir.

vergi taqvimi

AVQUST						
I	II	III	IV	V	VI	VII
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Qeyd: *Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüyü halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.*

Ödənilən vergi:
15 avqust - «5», «(5)» və «6».
20 avqust - «(1-1)», «3», «4», «8», «10.1», «10.2» və «10.3».

«(1-1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür.
Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.
«3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.
«4» - Aksiz vergisi: Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.
«5» - Əmlak vergisi: Fiziki şəxslər avqust ayının 15-dən gec olmayaraq illik əmlak vergisinin yarısını yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödəyirlər.
«(5)» - Əmlak vergisi: Əmlak vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər cari vergi ödəmələri kimi hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq əvvəlki ildəki əmlak vergisinin 20 faizi həcmində dövlət büdcəsinə vergi ödəyirlər. Əvvəlki hesabat ilində əmlak vergisi ödəyicisi olmayan və növbəti ildə bu verginin ödəyicisi olan, habelə yeni yaradılmış və əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər əmlakın əldə edildiyi rübdən sonra hər rüb ikinci ayın 15-dən gec olmayaraq həmin əmlaka görə hesablanmalı olan illik əmlak vergisi məbləğinin 20 faizi miqdarında cari vergi ödəmələrini həyata keçirirlər. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğinə aid edilir.
«6» - Torpaq vergisi: Torpaq vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Avqust ayının 15-dən gec olmayaraq illik torpaq vergisinin yarısını hüquqi şəxslər dövlət büdcəsinə, fiziki şəxslər isə yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödəyirlər.
«8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verirlər. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kərpic-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.
«10.1» - Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Muzdla işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdla işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisini hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.
«10.2» - Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanılmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortaçılar fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.
«10.3» - Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər: Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərkən bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənildiyi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidirlər.

Sənaye sahələrində çalışan muzdlu işçilərin orta aylıq əməkhaqqı artıb

Yanvar-may aylarında ölkənin sənaye sahələrində çalışan muzdlu işçilərin sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1,3 faiz artaraq 184,3 min nəfər təşkil edib. Onların orta aylıq əməkhaqqı isə 11,2 faiz artaraq 707,9 manat olub.

Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata görə, işçilərin 36,1 min nəfəri mədənçıxarma, 91,3 min nəfəri emal, 31,3 min nəfəri elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı, 25,6 min nəfəri isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı bölmələrində cəmləşib.

Borclu vergi ödəyiciləri

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur. Vergi Məcəlləsinin 16.1.1-ci maddəsində isə qeyd olunub ki, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri ödəmək vergi ödəyicisinin vəzifəsidir. Məcəllənin 77-ci maddəsinin müddəalarına görə, vergi ödəyicisi vergi qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq verginin ödənilməsini nəzərdə tutan şəraitin yarandığı andan vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün cavabdehdir və vergi öhdəliyinin yaranması, dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi qaydası və şərtləri yalnız Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilir.

Vergilər Nazirliyinin apardığı təhlillər göstərir ki, borclu vergi ödəyicilərinin çoxu müxtəlif səbəblərdən yaranmış vergi borclarını mümkün qədər qısa müddət ərzində ödəməyə çalışır və əsasən, buna nail olur. Lakin vergi borclarını ödəmək üçün real imkanları olan bəzi vergi ödəyiciləri qanunvericiliyin tələblərini pozur, hesablanmış vergiləri nəzərdə tutulmuş müddətlərdə dövlət büdcəsinə ödəmirlər.

Bununla əlaqədar olaraq ayrı-ayrı vergi orqanları üzrə borclarını 2 aydan artıq müddətdə ödəməyən, lakin buna real imkanı olan vergi ödəyicilərinin siyahısının mütəmadi qaydada «Vergilər» qəzetində dərc edilməsi, habelə həmin siyahıların vergi orqanları və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərində yerləşdirilməsi nəzərdə tutulub. Qəzetimizin bu sayında 8 saylı Ərazi Vergilər İdarəsində qeydiyyatdan keçən və vergi borclarını ödəmək iqtidarında olan borclu vergi ödəyicilərinin siyahısı dərc olunur.

№	Vergi ödəyicisinin adı	Vergi ödəyicisinin qeydiyyatda olduğu rayon
1	«ELVİN» Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti	İmişli rayonu
2	«AYAM TƏMİR TİKİNTİ TOPDANSATIŞ» MMC	Beyləqan rayonu
3	"MİRİSLAM" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti	İmişli rayonu
4	ƏKBƏROV NİCAT NAZİR OĞLU	Ağcabədi rayonu
5	AĞAYEV XƏYYAM ADİL OĞLU	Beyləqan rayonu
6	«MARKET SELL» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti	İmişli rayonu
7	ASLANOV MİSİR QARDAŞXAN OĞLU	İmişli rayonu
8	SƏMƏDOV SƏMƏD ƏBÜLFƏT OĞLU	İmişli rayonu
9	XƏLİLOV RİZVAN HAQVERDİ OĞLU	Ağcabədi rayonu
10	«BƏHRƏMTƏPƏ-ÇINQIL-SERVİS» Şirkəti	İmişli rayonu

Bakının rəqəmsal kadastr məlumat bazası 2015-ci ilə hazır olacaq

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tərəfindən 2014-cü ilin birinci yarısında görülmüş işlərə dair müşavirə keçirilib. Müşavirədə komitə sədri Kərəm Həsənov qeyd edib ki, bu ilin mühüm uğurları daşınmaz əmlakın qeydiyyatında onlayn xidmətlərin tətbiqi, qeydiyyat xidmətlərinin vətəndaşların ünvanına çatdırılması ilə bağlı mobil ofislərin təşkili və Ünvan Reyestri İnformasiya Sisteminin tətbiqidir. İndiyədək onlayn xidmətlər vasitəsilə 48 mindən çox müraciət daxil olub. Qısa müddətdə mobil ofislər vasitəsilə 3000-ə yaxın vətəndaşa qeydiyyat xidmətləri göstərilib.

Qeyd edilib ki, Bakı şəhərində qabaqcıl texnologiyalarla təchiz ediləcək Daşınmaz Əmlak Məlumat İdarəetmə Mərkəzi tikilir. Milli Məkan Məlumatları İnfrastrukturunun qurulması ilə əlaqədar rəqəmsal məkan məlumatları bazasının yaradılması, mövcud qeydiyyat və kadastr məlumatlarının elektronlaşdırılması, bazaya transfer edilməsi və istifadəyə verilməsi sahəsində zəruri tədbirlər görülüb.

Bu ilin 6 ayı ərzində 370-ə yaxın kiçik dövlət müəssisə və obyekti, qeyri-yaşayış sahəsi və yarımçıq tikililər özəlləşdirilib, 260-a yaxın qeyri-yaşayış sahəsi və 200-dən çox torpaq sahəsi icarəyə verilib. 2014-cü ilin ilk yarısında 270-dən çox obyektin yerləşdiyi torpaq sahəsi özəlləşdirilib, 97700-ə yaxın daşınmaz əmlak obyekti üzərində mülkiyyət hüquqları qeydiyyata alınıb.

Bu ilin birinci yarısında hüquqi və fiziki şəxslərə dövlət reyestrindən 73300-ə yaxın yüklülük arayışı, əhaliyə xidmətlə bağlı 9650-dən çox digər müxtəlif məzmunlu arayışlar verilib, 21000-dən çox ipoteka müqaviləsi qeydə alınıb.

Daşınmaz əmlakın vahid kadastrı və ünvan reyestri sahəsində də işlər davam etdirilib. Hazırda Bakı şəhərinin 5 rayonunu (Səbail, Yasamal, Nəsimi, Nərimanov, Xəzər) tam əhatə edən 46,5 min hektar ərazidə daşınmaz əmlaklar haqqında mükəmməl elektron kadastr məlumat bazasının yaradılması işləri aparılır. Paralel olaraq respublikanın 53 şəhər və rayonu üzrə sadə modelli elektron kadastr məlumat bazasının yaradılması işləri yekunlaşmaq üzrədir. Almaniya hökumətinin maliyyə dəstəyi ilə Şəki və Gəncənin bütün ərazisini əhatə edən tam məzmunlu kadastr işlərinə də başlanılıb.

Bakı şəhərinin Binəqədi, Qaradağ, Pirallahı, Nizami və Xətai rayonları üzrə daşınmaz əmlaklar haqqında elektron kadastr məlumat bazasının yaradılması və rəqəmsal kadastr xəritəsinin tərtibi üzrə işlərə başlanmışdır. 2015-ci ildə Bakı şəhərinin tam rəqəmsal kadastr məlumat bazası hazır olacaqdır.

İlin ilk altı ayı ərzində ölkənin şəhər və rayonları üzrə daşınmaz əmlak obyektlərinə ünvanların yeni qaydalar əsasında verilməsi davam etdirilib. İyul ayınadək Bakı şəhəri üzrə 1325 küçə və prospektdəki obyektlərin giriş ünvanı, 128 küçə və prospektdəki obyektlərin daxili ünvanı, Sumqayıt şəhəri üzrə 70 küçə və prospektlərdəki obyektlərin giriş ünvanı və 69 küçə və prospektdəki obyektlərin daxili ünvanı, Gəncə şəhəri üzrə 684 küçə və prospektdəki obyektlərin giriş ünvanı təyin edilib. Bakı şəhərinin 151 küçə və prospektində 5281 ədəd bina ünvan lövhəsi və 24933 ədəd giriş lövhəsi quraşdırılıb.

AYTƏN

vergi cinayətləri

Vergidən yayınma cinayət məsuliyyəti yaradır

Sahibkar Səfər Səfərov rəhbərlik etdiyi «Şirvan» kafesində müştərilərinin sayını artırmaq üçün onların sifarişlərinə əsasən spirtli içkilərin satışını da həyata keçirib. Kafeyə gələn bəzi müştərilərə bahalı və «adlarına layiq» araq vermək üçün Rusiyanın və digər xarici ölkələrin yüksək markalı içkilərinin adı ilə ucuz qiymətə aldığı saxta oxşarını piştaxtaya düzüb. Aksiz markası ilə markalanmalı olan, lakin markalanmamış 637 manat dəyərində alkoqollu içkiləri bir müddət öz müştərilərinə satmağa nail olub. Sahibkar istehlak bazarına nəzarət edən qurumların həmin alkoqollu içkilərin istehlakı və satışının qanunsuz olması barədə xəbərdarlıqlarına baxmayaraq, həmin malları satmaqda davam edib.

Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Auditi Departametinin Operativ Nəzarət İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən aparılmış vergi nəzarəti tədbirləri zamanı isə sahibkarın əməllərinin üstü açılıb. Qanunsuz alkoqollu içkilərin satışı və istifadəsi istintaq zamanı müəyyən edilmiş hallar iş materialları ilə, o cümlədən S.Səfərovun etirafı və şahid ifadələri, həmçinin ekspertiza rəyi və sair mötəbər sübutlarla sübut olunub. Faktla bağlı materiallar Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamentinə təqdim edilib, «Şirvan» kafesinin müdiri barəsində Cinayət Məcəlləsinin 213-1.1-ci maddəsi ilə cinayət işi açılıb. Məhkəmə-istintaq orqanlarının apardıqları araşdırmalar zamanı həmin kafenin sahibinin qeyri-qanuni yollarla əldə etdiyi spirtli içkiləri özünün təkbaşına həyata keçirdiyi, bu işdə digərlərinin iştirakının olmadığı müəyyən olunub. Araşdırmalar zamanı kafedə mühasibatla bağlı pozuntuların və digər qanunsuzluqların da olması müəyyən edilib.

S.Səfərovun qanunsuz əməlləri son nəticədə onu müttəhimlər kürsüsü arxasında dayanmağa məhkum edib. Nərimanov Rayon Məhkəməsinin hökmü ilə qanunla hesablaşmaq istəməyən sahibkarın 1 il islah işlərinə cəlb olunmasına dair qərar çıxarılıb.

ELBRUS

beynəlxalq panoram

Ukraynada hərbi vergi

Ölkə hökuməti müvəqqəti olaraq 1,5% səviyyəsində hərbi vergi tətbiq etməyə hazırlaşır. Bu yığım fiziki şəxslərin vergilərinə əlavə olacaq. Toplanılan vəsaitlər silahlı qüvvələrin saxlanılmasına yönəldiləcək. Ukrayna hökumətinin saytındakı məlumata əsasən, hərbi yığım cari ilin axırından etibarən tətbiq ediləcək və gələn ilin sonunadək qüvvədə olacaq.

Ukrayna maliyyə nazirinin fikrincə, ölkənin hərbi ehtiyaclarına sərf olunacaq yığımın tətbiqi nəticəsində 2,9 milyard qrivna (1 qrivna=0,0639 manat) toplanmalıdır. Müdafiə Nazirliyi yeni verginin tətbiqini bəyənmişdir.

Ukrayna hökuməti büdcə xərclərinin, ilk növbədə dövlət aparatının saxlanması xərclərinin azaldılmasında israrlıdır. Təftiş və nəzarət orqanlarının saxlanılması üçün nəzərdə tutulan xərclər 70%-dək azaldılacaq. Hökumət Dövlət Vergi Xidmətinin keçirdiyi, habelə hökumətin təşəbbüsü ilə aparılan bəzi yoxlamalar istisna edilməklə, digər təftişlərin bütün növlərini qadağan etməyə hazırlaşır.

Hökumət həddən artıq yüksək gəlirli biznesə əlavə vergilər tətbiq etmək təşəbbüsü ilə çıxış edəcək. Dörd ay öncə filiz hasilatı üzrə renta dərəcəsi artırılmışdı. Hazırda hökumət neftin, qazın hasilatına və başqa yüksək gəlirli biznes sahələrinə renta dərəcələrini artırmağa hazırlaşır.

Özbəkistanda vergi ödəyiciləri üçün «soliq» mobil əlavəsi

Ölkədə dövlət vergi xidməti orqanlarının elektron xidmətlərinin səmərəsini, çevikliyini və rahatlığını artırmaq məqsədilə «Soliq» (Vergi) mobil əlavə hazırlanıb. Mobil əlavə əhaliyə smartfonlar vasitəsilə vergi orqanları haqqında informasiya almaq, öz VÖEN-ini öyrənmək və vəsiqəni çap etmək, vergitutma sahəsində normativ sənədlərlə tanış olmaq, öz vergi müfəttişliyi, ƏDV ödəyiciləri haqqında məlumat almaq, borcunun məbləğini öyrənmək kimi xidmətlərdən istifadə etmək imkanı yaradacaq.

Yenilik vasitəsilə vergi orqanlarının qəbuluna yazılmaq və anket suallarına cavab vermək, biznesin yaradılmasına dair məsləhətlər almaq mümkündür.

Bunlarla yanaşı, mobil əlavə Özbəkistan Dövlət Vergi Komitəsinin fəaliyyəti haqqında son məlumatlardan xəbərdar olmaq üçün nəzərdə tutulub. Əlavə özbək və rus dillərində tərtib edilmişdir. Növbəti variantlarda ingilis dili əlavə olunacaqdır.

Əlavə «AppStore» və «GooglePlay»də dərc olunub. Onun yüklənməsi üçün vergi orqanlarının rəsmi saytı www.soliq.uz ünvanında yerləşdirilən linkdən istifadə etmək olar.

Romada və Venesiyada turizm vergisi

İtaliyanın Roma və Venesiya şəhərlərinin hakimiyyətləri yerli mehmanxanalarda qalan hər bir turistdən tutulan turizm vergisinin artırılacağını elan ediblər.

Venesiyada turizm vergisi cəmi 50 avrosent artır (3-ulduzlu hoteldə 3 avrodan 3,5 avroyadək, 4-ulduzlu hoteldə 4 avrodan 4,5 avroyadək). Romada isə bu vergi təxminən iki dəfə artacaq.

Artıq sentyabr ayından 5-ulduzlu Roma mehmanxanalarda müştəri qaldığı hər günə görə 7 avro vergi ödəməli olacaq. 4-ulduzlu hotellərdə 6 avro, 3-ulduzlu hotellerdə, apartamentlərdə və kənd tipli mehmanxanalarda 4 avro alınacaq. «Bed and breakfast» tipli qonaq və istirahət evlərində vergi 3,5 avro, 1 və 2-ulduzlu hotellərdə 3 avro təşkil edəcək.

Hazırda verginin məbləği hotelin «ulduz»una müvafiqdir. Məsələn, 5-ulduzlu hotellərdə 5; 4-ulduzluda 4; 3-ulduzluda 3 avro və s. təşkil edir.

Bu günədək mehmanxanada qalmağa görə vergi İtaliyanın 510 şəhərində tətbiq edilib. Bir il qabaq isə həmin vergi ölkənin 300 şəhərində mövcud idi. Şəhər administrasiyaları yığım hesabına təxminən 400 milyon avro əldə edib. Təkcə 2013-cü ildə Romada xəzinəyə bunun hesabına təxminən 60 milyon avro daxil olmuşdu.

Xarici ölkələrin təcrübəsi:

Latviya Respublikasının vergi sistemi: *əlavə dəyər vergisi*

Ölkədə ƏDV vergiyə cəlb olunan bütün mal və xidmətlərin təqdim edilməsindən tutulur. Vergi ödəyicisinin şəxsi istehlakı və Avropa İttifaqı xaricindən malların idxalı da vergiyə cəlb edilir. «Şəxsi istehlak» dedikdə, mal və xidmətlərin vergi ödəyicisinin iqtisadi fəaliyyətindən kənar təqdim edilməsi nəzərdə tutulur.

Fiziki və hüquqi şəxslər, ortaqlıqlar və müqavilə, razılıq və ya nümayəndələri vasitəsilə kollektiv şəkildə fəaliyyət göstərən digər assosiasiyalar vergi ödəyiciləri hesab olunur. İstənilən ardıcıl 12 aylıq dövr ərzində təqdim etdikləri mal və xidmətlərin vergi tutulan dəyəri 35000 Latviya latından (≈ 68850 ABŞ dolları) az olan vergi ödəyiciləri qeydiyyatdan keçmək məcburiyyətində deyil. ƏDV qrupu vergi məqsədləri üçün vahid vergi ödəyicisi kimi qeydiyyatdan keçə bilər. Bu zaman qrup üzvlərindən ən azı birinin son 12 ay ərzində dövriyyəsi ən azı 250000 Latviya latı (≈ 492000 ABŞ dolları) təşkil etməlidir.

Vergi ödəyicisinin mal və xidmətləri təqdim etməsinin, şəxsi istehlakının və iqtisadi fəaliyyətinin olub-olmamasından asılı olmayaraq, Avropa İttifaqı xaricindən malların idxalı vergi tutulan əməliyyat sayılır. Buna baxmayaraq, malların müvəqqəti idxalı, Latviya ərazisindən tranzit məqsədilə idxal, növbəti emal məqsədilə idxal, gömrük anbarlarına idxal və Latviyada vergidən azad edilmiş malların idxalı vergi tutulan əməliyyatlara aid deyil.

Təqdim edilən malların vergiyə cəlb edilən dəyəri onların ƏDV nəzərə alınmadan açıq bazar qiyməti və ya malların təqdim edilməsi ilə bilavasitə əlaqədar xidmətlərə görə ödəmələr, sığorta, qablaşdırma və nəqliyyat xərcləri, vergi və rüsumlar (təxirə salınmamış aksiz və gömrük rüsumları daxil olmaqla, ƏDV nəzərə alınmadan) daxil olmaqla bütün əlavə xərclər qədər artırılmış idxal dəyəri hesab olunur. Barter və klirinq əməliyyatlarında mal və xidmətlərin vergiyə cəlb olunan dəyəri onların təqdimetmənin həyata keçirildiyi anda ədalətli bazar dəyəri hesab edilir. Vasitəçilik xidmətlərinin vergiyə cəlb olunan dəyəri həmin xidmətlərə görə ödənilən mükafatın məbləğidir.

Vergidən azad əməliyyatlara aşağıdakılar aiddir:

- bəzi mədəniyyət xidmətləri;
- təsdiq edilmiş tibbi xidmətlər;
- Latviya Bankına qızıl, sikkə və əskinasların təqdim edilməsi;
- sığortaçılar və sığorta brokerləri tərəfindən təqdim edilən sığorta və təkrarsığorta xidmətləri;
- hotel, motel, qonaq evləri, düşərgə və turist mehmanxanalarında yaşayışa görə və kənd təlinə görə ödənişlər istisna olmaqla, fiziki şəxslərin yaşayış yerinə görə ödədikləri icarə haqqı;
- bəzi maliyyə xidmətləri;
- universal poçt xidmətlərinin təchizatçıları tərəfindən 2 kq-dan artıq olmayan məktub, 10 kq-dan artıq olmayan bağlama və poçt ödənişli etiketlərlə bağlı bəzi poçt xidmətləri;
- bəstəkar, rəssam və yazıçıların işləri ilə əlaqədar müəllif hüquqlarından royaltilər;
- stomatoloji xidmətlər.

Rəqabətqabiliyyətliyi artırmaq və inflyasiya təzyiqini azaltmaq, həmçinin digər Baltikyanı ölkələrdə tətbiq edilən dərəcələrə yaxınlaşmaq məqsədilə 1 iyul 2012-ci ildən Latviyada ƏDV-nin standart dərəcəsi 22%-dən 21%-ə endirilib.

Mənzilisitmə, ictimai nəqliyyat, təsdiq edilmiş tibbi avadanlıq və dərmanlar, qəzet və jurnallar, dərsliklər və orijinal ədəbi əsərlərin təqdim edilməsi daxil olmaqla, bəzi əməliyyatlara 12% dərəcə tətbiq edilir.

Bəzi əməliyyatlar «0» dərəcə ilə ƏDV-yə cəlb edilir. Bunlardan ən əhəmiyyətlisi malların ixracıdır. İxrac edilmiş mallarla bağlı xidmətlər və beynəlxalq gəmi xətlərində və ya fövqəladə və xilasetmə missiyalarında istifadə edilən gəmilərlə bağlı malların təqdim edilməsi və saxlanılma xidmətləri də buraya daxildir.

Digər Aİ ölkəsində təsis edilmiş, Latviyada fəaliyyət göstərmək üçün Müəssisələr Reyestrində qeydiyyatdan keçməmiş və ya qeydiyyatdan keçməli olmayan sahibkarlıq subyektlərinin mal və xidmətləri aldıqları zaman ödədikləri ƏDV qaytarılır.

Rubrikanı Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi aparır

krossvord

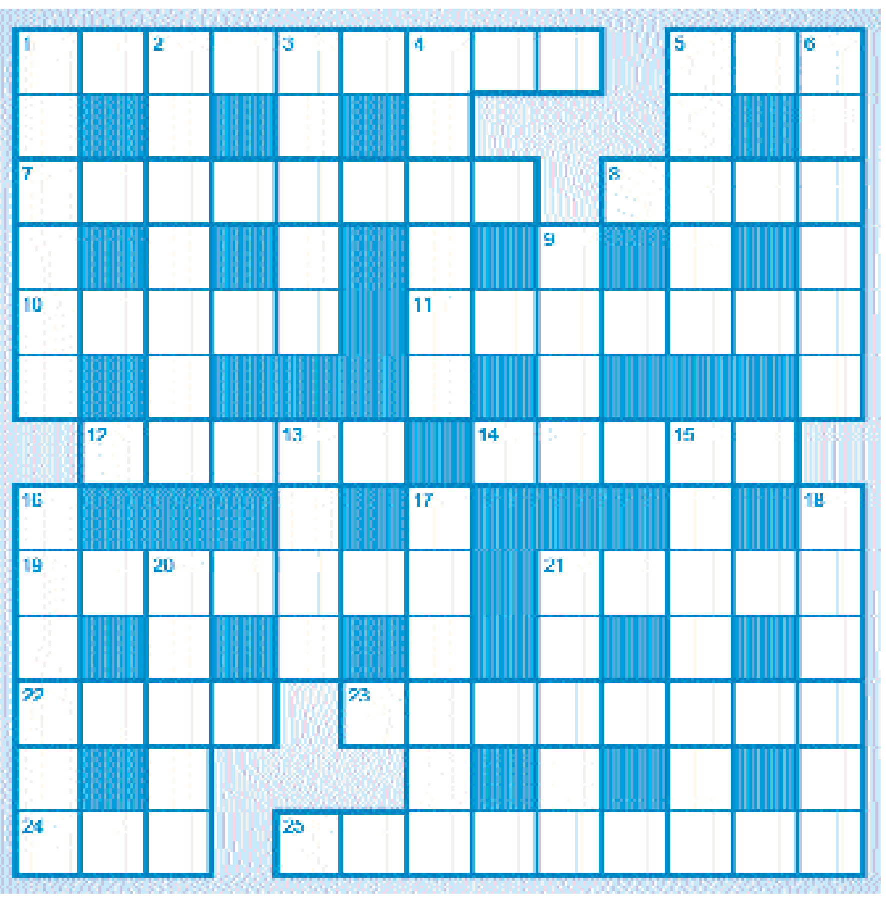

Yuxarıdan aşağı:

1.Azərbaycan tarzəni, mahir ifaçısı, muğam nəzəriyyəçisi və pedaqoqu, musiqi xadiminin adı (1887-1967); 2.Qısa, kiçik hekayə; 3.Goranboy rayonunda kənd; 4.Respublikamızda rayon; 5.Neftin fraksiyası; 6.«O olmasın, bu olsun» filmində (1956) Gülnaz obrazını canlandıran aktrisanın adı; 9.Ukraynada çay; 13.Əylənmək və vaxt keçirmək üçün bir neçə adam (əsasən, uşaq) arasında müxtəlif növlü əyləncə, məşğələ; 15.«Ulduz» filmində (1964) Ulduz obrazını canlandıran aktrisanın adı; 16.Müsbət təsir; 17.Aşağısı dar, yuxarısı isə yanlardan enli hərbi şalvar, bir vaxtlar mülki əhali arasında da dəbdə olub; 18.Böhran; 20.Lülə şəklində bükülmüş kağız, parça; 21.Artist və idmançıların qastrol səfərləri.

Soldan sağa:

1.XVI-XVII əsrlərdə Qərbi Avropada ədəbi-bədii cərəyan. Tədqiqatçılar Barokko cərəyanının ilkin mərhələsi kimi qiymətləndiriblər; 5.Şahmatda vəziyyət; 7.Ağrıkəsici dərman; 8.C və B qrupu vitaminləri, karotin və pektin maddələri bol olan çox faydalı və qiymətli bitki (meyvə); 10.Rusiyanın Yaroslavl vilayətində şəhər; 11.Müxtəlif obyektlərin yerləşdirilməsi üçün nəzərdə tutulan cihaz; 12.Xüsusi tipli idman qayığı; 14.Karib dənizinin Vest-Hind bölgəsində Böyük Antil adalarında ölçüsünə görə ikinci böyük ada; 19.Roma mifologiyasında bəxt tanrısı; 21.Hər bir səs və ya musiqi aləti üçün səciyyəvi olan xüsusi səs keyfiyyəti, səs çaları; 22.İspaniyanın şimal-qərbində çay; 23.Mürəkkəb maddənin suyun təsiri nəticəsində parçalanması; 24.Çəki vahidi, rəng, çalar, habelə hər hansı bir rəngin açıqlıq və ya tündlük dərəcəsi; 25.Kart oyunlarından birinin adı.

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.«Aypara»; 2.Kurator; 3.Radar; 4.Eskimo; 5.İslam; 6.Nizami; 9.Anod; 13.Fəza; 15.La Skala; 16.Ştativ; 17.Status; 18.Ançous; 20.Aydan *(Şener)*; 21.Mokko.

Soldan sağa: 1.Akkordeon; 5.İon; 7.Paradoks; 8.Şlüz; 10.Rotor; 11.Minimum; 12.Arifə *(Hatəmi)*; 14.Ədilə *(Hüseynzadə)*; 19.Tranzit; 21.Mason; 22.Toda; 23.Stakkato; 24.Van; 25.Dissonans.

Vergilər
SOSİAL-İQTİSADİ HƏFTƏLİK
12 fevral 2000-ci ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi

Baş redaktor: Anar Əliyev anar.eliyev@taxes.gov.az

Baş redaktor müavini: Məti Osmanoğlu redaksiya@vergiler.az

Qeydiyyat şəhadətnaməsi № R148
VÖEN: 1300327481
IBAN: AZ46ATAZ01200012258000138090
Atabank ASC. Kod: 507581
VÖEN: 9900006651

M/h: AZ50NABZ01350100000000032944
S.W.I.F.T. BIK ATAZAZ22

Ünvan: AZ 1141, Bakı ş., Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev küç., 60

Telefon: 012 403 87 89, 012 403 87 95 (faks / abunə ilə bağlı)

«Vergilər» qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnmiş və «Azərbaycan» nəşriyyatında çap olunmuşdur.

Tiraj: 14200

idman

Velosipedçilərimizin növbəti uğuru

Litvanın Panevejis şəhərində Beynəlxalq Velosipedçilər İttifaqının (UCI) 1-ci dərəcəli «Panevejis-2014» turnirinə yekun vurulub.

Velosiped idmanının trek növü üzrə keçirilən yarışın sonuncu günü Azərbaycan yığma komandası daha bir qızıl medal qazanıb.

Qadınlar arasında 200 metr məsafəyə sprint yarışında çıxış edən Olqa İsmayılova təsnifat mərhələsində 11.443 saniyə nəticə göstərməklə bütün rəqiblərinə üstün gəlib və bununla 2014-cü il mövsümündəki şəxsi rekordunu təzələyib. 1/4 finalda Polşa, yarımfinalda isə Litva idmançısını mübarizədən kənarlaşdıran velosipedçimiz finalda daha bir litvalı, dünya çempionu və dünya rekordçusu Simona Krupekayteyə rəqib olub. İki yürüşdən ibarət final idmançımızın qələbəsi ilə yekunlaşıb və bununla Olqa İsmayılova «Panevejis-2014» turnirində ikinci qızıla layiq görülüb.

Xatırladaq ki, Olqa bir gün öncə kehrin yarışlarında da fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxmışdı. Hər qızıl medala görə əldə olunan 80 reytinq balı (cəmi 160 bal) idmançımıza bu ilin noyabrında Meksikada keçiriləcək dünya kubokunda iştirak üçün lazım olan xal ehtiyatını tamamlamağa imkan verib.

Millimizin daha bir qadın üzvü Yelena Pavluxina 6 müxtəlif növdən ibarət omnium yarışlarında 110 xal toplamaqla 9-cu yeri tutub. Beləliklə, Litva turniri velosipedçilərimiz üçün 2 qızıl, 1 gümüş və 1 bürünc medalla yadda qalıb. Gümüş və bürünc medalları isə komandamıza müvafiq olaraq kehrin və 200 metr məsafəyə sprint yarışında çıxış edən Sergey Omelçenko qazandırıb. Kehrində 72, sprintdə isə 64 reytinq xalı əldə edən Omelçenko dünya kubokunda iştiraka doğru önəmli addım atıb.

Səmti müəyyənetmə üzrə dünya çempionatına yekun vurulub

Bu günlərdə İtaliyada keçirilmiş səmti müəyyənetmə üzrə 31-ci dünya çempionatı başa çatıb.

Venesiya, Lavarona, Trento, Asiago kimi şəhərlərdə keçirilən yarışlarda dünyanın 54 ölkəsindən 200-dən çox idmançı iştirak edib. Dünya çempionatında Azərbaycanı Zaur Seyidov və Ülkər Həmdullayeva təmsil ebiblər. Yarışın ilk günündə Venesiya şəhərində keçirilən sprint üzrə yarışda kişilər arasında Danimarkanı təmsil edən idmançı Soren Bobak fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə yüksəlib. İsveçrə təmsilçisi Daniel Hubman ikinci, Tue Lassen (Danimarka) isə üçüncü yeri tutublar. Qadınlar arasında Cudih Vayder (İsveçrə) birinci olub. Tove Aleksanderson (İsveç) və Maya Moeller Alm (Danimarka) isə müvafiq olaraq ikinci və üçüncü yerləri tutublar.

Lavarona şəhərində təşkil olunmuş uzun məsafə üzrə yarışda idmançılar 16 km məsafə üzrə yerləşdirilmiş 33 nəzarət məntəqəsində yarışıblar. Görgin keçən mübarizədə fransalı idmançı Tieri Courcu bütün rəqiblərini qabaqlayaraq finiş xəttinə daha tez çatıb. Qalibdən bir neçə dəqiqə geri qalan Daniel Hubman (Danimarka) ikinci, Olav Lundanes (Norveç) üçüncü olublar. Qadınlar arasında Rusiya təmsilşisi Svetlana Mironova birinci, Tove Aleksanderson (İsveç) ikinci, Cudih Vayder (İsveçrə) isə üçüncü yeri tutublar.

Orta məsafə üzrə keçirilmiş yarışda Norveç idmançısı Olav Lundanes 5,9 km məsafə üzrə bütün rəqiblərini qabaqlayaraq qızıl medala sahib olub. Rəqibindən bir neçə saniyə geri qalan İsveçrə idmançısı Fabian Hertner gümüş, ukraynalı idmançı Aleksandr Kratov bürünc medal qazanıblar. Qadın idmançılar 4,7 km məsafə üzrə yerləşdirilmiş 16 nəzarət məntəqəsində yarışıblar. İsveçli idmançı Annika Billstam ilk yerin qalibi olub. İda Bobak (Danimarka) ikinci, Tove Aleksanderson (İsveç) isə üçüncü yeri qazanıblar.

Belə bir mötəbər tədbirdə iştirak etmək Azərbaycan idmançıları üçün yaxşı təcrübə olmaqla, onların gələcək yarışlarda yaxşı nəticə göstərmələrində faydalı başlanğıc ola bilər.

mozaika

maraqlı

Məşhur varlıların məskəni

Beynəlxalq «Wealthinsight» analitik portalı dünyanın məşhur milyonerlərinin daha çox yaşadıqları 20 şəhərin siyahısını tərtib edib. Siyahıda, əsasən, daşınmaz əmlakları deyil, bank hesablarında yalnız xalis varidatları olan şəxslər yer alıb. Siyahıya Monako şəhəri başçılıq edir. Dünya milyonerlərinin 29,21%-i məhz bu şəhərdə yaşayır.

İkinci yerdə 27,34%-lə İsveçrənin Sürix şəhəridir. Bu ölkənin daha bir şəhəri - Cenevrə 17,92%-lə üçüncü yerdədir. Sonrakı yerlərdə Nyu York (4,63%), Frankfurt (3,88), London (3,39%), Oslo (2,90%), Sinqapur (2,8%), Amsterdam (2,67%), Florensiya (2,59%), Honqkonq (2,58%), Roma (2,54%), Dublin (2,4%), Doha (2,34%), Toronto (2,29%), Venesiya (2,25%), Brüssel (2,11%), Hyuston (2,9%), San-Fransisko (2,7%) və Paris (2,4%) gəlir.

Siyahıdan göründüyü kimi, dünyanın məşhur varlılarının əksəriyyəti Avropa şəhərlərində məskunlaşıb. Buna səbəb kimi həmin şəhərlərin ətraf mühitinin yaşamaq üçün daha əlverişli olması göstərilir.

səhiyyə

Ebola qızdırması

Bu xəstəlik hava nəqliyyatı vasitəsilə yayılır və dünyanın bir çox ölkələri üçün təhlükə yaradır. Bu alov bizim onu nəzarətə götürməyə olan cəhdlərimizdən daha sürətlə yayılır. Vəziyyət pisləşməkdə davam edərsə, nəticələr faciəli ola bilər.

Bunu Dünya Səhiyyə Təşkilatının (DST) baş direktoru Marqaret Çen Qvineyanın paytaxtı Konakridə Qvineya, Liberiya və Syerra-Leon prezidentləri qarşısında çıxış edərkən deyib.

Qeyd olunub ki, xəstəliyin hazırkı görünməmiş yayılması Ebola virusunun bütün ştamlarından ən təhlükəlisi, daha öldürücüsüdür. Virus yalnız yeni ölümlərlə deyil, həm də ciddi sosial-iqtisadi fəlakətlərlə, eləcə də başqa ölkələrə yayılmaq təhlükəsi ilə təhdid edir.

DST-nin baş direktoru deyib: «Xəstəlik hava nəqliyyatı vasitəsilə yayıla bilmək qabiliyyətini nümayiş etdirmişdir ki, biz əvvəlki epidemiyalar zamanı bunu qeydə almamışıq. Bununla əlaqədar öldürücü virusun nəinki sərhədyanı ölkələrə yayılmaq, eləcə də qızdırma ocağından uzaqda olan dövlətlərə keçmək təhlükəsi vardır. Bundan başqa, epidemiya alovu çoxlu sayda həkimlərə, tibb bacılarına və digər tibb işçilərinə də təsir edir - artıq 60-dan çox tibb işçisi Ebola qızdırmasına yoluxmuş xəstələri xilas edərkən həlak olub. Bəzi beynəlxalq əməkdaşlar virusa yoluxublar. Bu, infeksiyanın qarşısını almaq imkanlarımızı əhəmiyyətli dərəcədə sarsıdır. Virus özlüyündə hava-damcı yolu ilə ötürülmür. Yoluxma xəstəliyə tutulan insanın orqanizmindəki mayelərlə sıx əlaqədə olan zaman, o cümlədən xəstənin ölümündən sonra baş verir. Lakin daha ciddi təhlükə ondan ibarətdir ki, uzun müddət insanlar arasında dövr edərkən Ebola virusu dəyişikliyə məruz qalır və uyğunlaşır (bu, bütün virusların yaşamasının ümumi mexanizmidir). Nəticədə ölüm təhlükəsi olan ştam bizə yeni xoşagəlməz sürprizlər edə bilər, buna görə də beynəlxalq birliyin bu alovun qarşısını almaq üçün ölçü götürməsi lazımdır».

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, DST-nin son məlumatlarına görə, Ebola qızdırması virusundan 729 nəfər ölüb, 1323-ü isə virusa yoluxub.

Avqustun 1-də elan edilib ki, Dünya Səhiyyə Təşkilatı Ebola qızdırması alovu ilə mübarizə üzrə yeni irimiqyaslı proqrama başlayır. Proqramın icrasına 100 milyon dollar ayrılacaqdır. Bundan başqa, avqustun 6-da beynəlxalq təhlükənin və Qərbi Afrikada xəstəlik yayılmasının nəticələrinin qiymətləndirilməsi məqsədilə DST Fövqəladə Komitəsinin iclası keçiriləcəkdir.

ekologiya

«Təmiz hava» aylığı

Avqustun 1-dən Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birgə ölkə ərazisində «Təmiz hava» aylığı keçirir. Bu aksiya avqustun 31-dək davam edəcək. Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsindən bildiriblər ki, «Təmiz hava» aylığı tədbirinin əsas məqsədi atmosfer havasının çirklənməsinə nəzarətin gücləndirilməsi və ətraf mühitin avtomobillərin ixrac qazlarının tərkibində olan zərərli maddələrlə çirkləndirilməsinin qarşısının alınmasıdır.

Tədbirlə əlaqədar Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi nəqliyyat vasitəsi sahiblərinin, sürücülərin və eləcə də avtonəqliyyat müəssisələri rəhbərlərinin nəzərinə çatdırır ki, istifadələrində olan avtomobillərin yanacaq sistemini tənzimləməklə onları saz vəziyyətə gətirməli və ixrac qazlarının tərkibinin normalara uyğunlaşdırılmasını təmin etdikdən sonra istismarına yol verməlidirlər. Ətraf mühitə atılan tullantılarda müəyyən edilmiş normadan artıq çirkləndirici maddələr olan avtomobillərin idarə edilməsinə və onların istismara buraxılmasına yol verən fiziki və hüquqi şəxslər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Malyariyaya qarşı unikal vaksin

Əczaçılıq sahəsinin nəhənglərindən biri sayılan «GlaxoSmithKline» şirkəti malyariya əleyhinə dünyada unikal bir vaksini təsdiq olunmaq üçün təqdim etməyə hazırlaşır. Mütəxəssislər bu vaksini məxsusi afrikalı uşaqlar üçün yaradıblar.

Söhbət Avropa İttifaqının hüdudlarından kənarda yayılmalı olan RTS, S vaksinindən gedir. Lakin bu vasitənin səmərəlilik dərəcəsini Avropa Tibb Agentliyinin və Dünya Səhiyyə Təşkilatının ekspertləri qiymətləndirəcək.

Alimlər yeni vaksinin yaradılması üçün 30 il işləyiblər. Lakin ideal nəticə alınmayıb. 6-12 yaşlı uşaqların iştirakı ilə keçirilmiş son sınaqlarda məlum olub ki, yeni vaksin malyariyadan müdafiəni yalnız qismən təmin edir, yəni malyariyaya yoluxma hallarının sayını 30 faiz azaldır.

Unikal vaksinin yaradılması üçün maliyyə vəsaitinin bir hissəsi Bill və Melinda Qeyts Fondunun hesabına ayrılıb. Şirkətin nümayəndələri bildiriblər ki, yeni vaksinin qiyməti çox baha olmayacaq. Onun satış qiyməti maya dəyərindən cəmi 5 faiz çox olacaq. Əldə edilən vəsait malyariya və digər tropik xəstəliklər sahəsində gələcək tədqiqatların maliyyələşdirilməsinə sərf ediləcəkdir.

Məlumat üçün bildirək ki, hazırda planetimizdə ildə 600 mindən çox insan malyariyanın qurbanı olur. Onların əksəriyyəti Böyük Səhradan Cənubda yerləşən ən yoxsul ölkələrdə yaşayan uşaqlardır.

Müdriklər deyib ki...

«Kitabı oxucu yazmalıdır. Yaxşı oxucu kitabı gözünü yumub oxuyur».

Marina Svetayeva (1892-1941)